

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24

Inseratni oddelci: Ljubljana, Puccin-
jeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 12
Računi pri post. šek zavodu: Ljub-
ljana št. 17.749

IZDAVACNO ZASTOPSTVO za ogla-
se iz Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A.
Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno L. 12.—
za inozemstvo pa L. 22.80

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 6
telefon 31-22 31-23 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A.
Milano

Živahne letalske akcije

Uspešni napadi na sovražnikovo zaledje — Ponovno bombardiranje Malte

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 29. januarja naslednje 606. vojno poročilo:

Izvidniški oddelki so večer razvijali živahno delovanje v zapadnem cirenaiškem Debelu. Navzile divljanje silovitih peščenih viharjev je italijansko-nemško letalstvo izvršilo ponovne in uspešne akcije proti sovražnemu zaledju.

Na Malto so se nadaljevali napadi le-

talskih sil osl. ki so bombardirale vojaške cilje. V bojih v zraku je bilo sestreljeno eno sovražno letalo.

Britanska letala so napadla Tripolis. bile je nekaj ranjenecv škoda pa je omejena. Angleško letalo, ki je bilo na izvidniškem poletu nad Catanzaro, je pri Marcellinari treščilo na tla in je pilota zajel protipadalski oddelci.

Napad letal na angleško brodogrje

Ena sovražna križarka potopljena, druga nevarno poškodovana

Ena nekega sredozemskega letalskega opo-
ročila, 29. jan. s. Torpedna letala so, kakor je bilo objavljeno v 604. službenem vojnem poročilu, prizadela angleškemu vojnemu brodogrju na Sredozemskem morju nove obične izgube. Letalci, ki so se udeležili teh podvigov, so po svojem povratku po-
dali novinarjem nekaj podrobnih informacij.

V ponedeljek popoldne so izvidniška le-
tala opazila sovražno brodogrje, severno-
vzhodno od Bengazija. O tem so takoj o-
vestila pristojna poveljstva. Takoj zatem
je startala prva eskadrila treh torpednih
letal pod vodstvom kapetana Marinija, po-
poročnika Pulzettija in podporočnika Stra-
nija. Letala so naglo dospela na področje,
kjer so bile sovražne vojne ladje opazene
in so jih tudi kmalu izsledila. Med njimi
je bilo nekaj križark in več rušilcev. Čim
so z ladij opazili, da se bližajo italijanska
letala, so sprožili peklenski obrambni ogenj,
toda letalci so sprejeli borbo in so kljub
neštetim strojniškim izstrelkom, ki so svi-
gali od vseh strani mimo njih, neustrašeno
nadaljevali svoje operacije. Spustili so se
nizko nad morje in na razdaljo okrog 800
metrov so sprožili svoje torpede. Napadla
so hkratu vsa tri letala in predzadnji kri-
žarko v sovražni formaciji so z vsoto go-
tostjo zadela, kajti kmalu nato se je ladja
pričela nagibati na stran in iz nje se je pri-
čel dvigati gost dim.

20 minut kasneje se je nad sovražnim
brodogrjem pojavila druga eskadrila torped-
nih letal pod vodstvom kapetana Pegne in
podporočnikov Balzarotta ter Teste. Letal-

ci so opazili križarko ki jo je prva eska-
drila zadela. Ladja se je ustavila, sčutila
pa sta jo dva rušilca. Iz nje se je še vedro
dvigal gost oblak dima. Podporočnik Bal-
zarotto je tedaj v drznem zaletu prodr-
med oba rušilca in sprožil torpedo proti
križarki. Ladja, ki je bila zadeta, se je
močno stresla in se brčkone potopila. Pod-
poročnik Testa pa se je pogljal proti drugi
križarki v formaciji in je sprožil svoj tor-
pedo proti njenemu boku. Ladja je bila
zadeta in se je prav tako takoj nagnila
ni pa bilo mogoče dognati nadaljnjih učin-
kov tega napada zaradi mraaka, ki je tedaj
že nastopil in ker se je sovražno brodogrje
skrilo za goste umetne oblake.

Vsa letala so se vrnila na svoja opo-
rišča. Nekatera so bila poškodovana. Po-
sebnost letala podporočnika Balzarotta je
bilo na raznih straneh preluknjano od iz-
strelkov sovražnih streljalic. Omeniti je
treba, da je eskadrila pod vodstvom kape-
tana Marinija doslej torpedirala že 10 an-
gleških križark. Nekaj izmed njih se je
potopilo.

Neprestani letalski napadi na Malto

Stockholm, 29. jan. d. Iz Londona pot-
čajo, da je bilo v torek zjutraj s pristoj-
nega angleškega mesta objavljeno, da je
italijansko in nemško letalstvo v zadnjih
24 urah izvršilo nič manj kot 8 letalskih
napadov na angleško sredomorsko trdnjavo
Malto. Angleško poročilo tudi priznava,
da je bila na tamkajšnjih vojaških napra-
vah povzročena škoda.

Velik plen na Krimu

Sovjetski napadi na doneški fronti odbiti — Bombardiranje sovražnikovih postojank v Cirenaiiki

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 29. jan.
Vrhovno poveljstvo nemške vojske je ob-
javilo danes naslednje vojno poročilo:

Na Krimu in v južnem odseku vzhodne
fronte so bili zaradi hudih snežnih viharjev
le manjši boji.

Pri uničevanju sovražnih sil ob obali
Krima, o katerem je poročalo večeršnje
vojno poročilo, so zajele nemške in rumun-
ske čete 840 sovjetskih vojakov, 12 topov,
111 strojnici in metalec min. Na doneški
fronti so odbili nemški in slovaški oddelki
krajne napade sovjetskih čet. Naši proti-
napadi so bili uspešni.

V srednjem odseku fronte je sovražnik
na več krajih brez uspeha napadal. V last-
nih napadih smo zavzeli po hudih bojih
mnoge kraje ter zaplenili več topov.

V severnem delu vzhodne fronte je so-
vražnik nadaljeval svoje napade. Boji se
deloma še razvijajo.

Južnovzhodno od Ilmenskega jezera, ob
obkrožitveni fronti pri Petrogradu, in na
nemško-finski fronti na Laponskem so bili
izvršeni uspešni napadi naših napadalnih
čet.

Močni oddelki bojnih in lovskih letal
so posegali v boje na tleh, zlasti v sred-
njem in severnem odseku. Zažgana so bila
mnoga sovjetska letala.

V severni Afriki se je razvilo živahno
izvidniško delovanje čet v Cirenaiiki. Uspe-
šni letalski napadi so bili usmerjeni proti
angleškim kolonom motornih vozil, zbi-
rališčem čet in skladiščem pogonskih sred-
stev na severnafiški obalni področ-
ju od Bengazija do Marsa Matruha.

Angleška letališča na otoku Malto so bi-
la napadena podnevi in ponoči ter je bilo
več letal na tleh poškodovanih.

Angleške bombnike, ki so v poslednji
noči skušali napasti Münster, je pregnala
močna obramba in so odvrgli bombe brez
cilja v severozapadni Nemčiji. Med civil-
nim prebivalstvom so bile malenkostne
izgube, v več krajih pa so bile poškodovane
hiše. Sestreljeni so bili 3 angleški
bombniki.

Uspešno odbiti

sovjetski napadi

Berlin, 29. jan. s. Pod naslovom »Bojišče
na vzhodu je neporušno« objavila »Völki-
scher Beobachter« pregled vojnih operacij
v preteklem tednu in poudarja med dru-
gim, da nemške čete stalno povzročajo
sovražniku katastrofalne izgube. Med 24.
in 26. t. m. so se nemški napadalni oddelki
na srednjem bojišču kjer so po zmago-
vitih protinapadih zasedli nove položaje,
keane h rabro upirali sovjetskim napadom.
Dne 26. t. m. so boljševiki v doneškem od-
seku vnovič napadli z ogromnimi silami.
Glavni cilj sovražne akcije je bil neki po
Nemci zaslediti kraj, ki so ga Rusi trikrat
po vrsti napadli s podporo tankov
različne tožnje vendar pa so Nemci na-
padalca odbili in mu prizadeli izredno hu-
de izgube ljudi in vojnih potrebščin.

Na donski fronti so sovjetski napadi
odbili. Na severni fronti so sovjetski
napadi odbili. Na severni fronti so sovjetski
napadi odbili.

Na donski fronti so sovjetski napadi
odbili. Na severni fronti so sovjetski
napadi odbili. Na severni fronti so sovjetski
napadi odbili.

ANGLEŠKI UMİK V SINGAPUR

Angleške čete zadržujejo japonsko prodiranje samo še toliko, da si omogočijo umik v singapursko trdnjavo

Tokio, 29. jan. (Domei) Po zadnjih po-
ročilih, ki so dospela v Tokio z malajske-
ga bojišča, si je mogoče o vojaškem polo-
žaju ustvariti naslednjo sliko:

Glavna sila japonskih čet je zbrana v
območju črte, ki se potegne iz Singapura
z radijem 40 milj od zapadne proti vzhod-
ni malajski obali. Na zapadnem koncu te
črte so japonske čete v borbah s sovražni-
kom pri mestu Benutu v oddaljenosti pri-
bližno 38 milj od nasipa, ki veže Singa-
pur s celino. Do te točke so japonske čete
prodrle 27. januarja. Britanske čete se
v tem odseku bore z obupnim naporom.
Pr. Kluang si Britanci prizadevajo, da za-
vsako ceno obdržijo svoje postojanke in za-
drže japonsko prodiranje. Namen britan-
skih čet je zadržati japonsko napredovan-
je, da bi se jih moglo čim več umakniti
preko nasipa, ki veže Singapur s celino v
območje singapurske trdnjave.

Japonski oddelki, ki prodirajo v sred-
njem odseku malajskega polotoka iz Klu-
anga, so se zapletli v boje z britanskimi
oddelki pri Rengamu v oddaljenosti 40
milj od Singapura. Od Rengama je le še
pet postaj do mesta Johore Bahru ob mor-
ski ožini, na katere nasproti strani je
singapurska trdnjava. Te postaje, preko
katerih se bo razvijalo japonsko prodira-
nje v smeri proti Singapuru, so Sedang,
Kulai, Sakeng, Senaj in Kempai.

Sanghaj, 29. jan. u. Iz Singapura po-
ročajo, da je večer 27 japonskih bombnikov
napadlo mesto in trdnjavo.

Na Malajskem polotoku so bile med tem
japonske sile ojačene. Angleški službeni
krogi priznavajo, da je sovražnik uspešno
zavzel ali obkrožil tri glavne točke an-
gleške obrambne črte, ki poteka vodoravno
preko polotoka. Prišlo je do hudih spo-
padov na področju, ki je okrog 80 km od-
daljeno od Singapura. Srdite borbe so se
zadnje dni razvale južno od Batu Pahata,
Kluanga in Mersinga. Ta tri mesta, ki so
sredi polotoka ob glavni cesti, ki je spe-
ljana vodoravno preko njega v dolžini
130 km, so že v japonski oblasti. Brčkone
je imelo angleško vrhovno poveljstvo
namen, zavzeti take postojanke, da bi la-
hko branilo to cesto. Ta načrt ni uspel. —
(Picolo).

Benetke, 29. jan. u. »Gazzettino« je ob-
javil vest iz Tokija, da so japonske čete,
ki prodirajo proti Singapuru vzdolž za-
padnega malajskega polotoka, prodrle v
predmestje Benuta, 50 km severnozpadno
od Johore Bahruja. Na robu mesta se je
razvila ogorčena borba, ki se še nadaljuje.
Japonske sile, ki zasledujejo Angleže pri
njihovem umiku iz Kluanga vzdolž želez-
niške proge proti Johore Bahruju, so snoč
dospole do točke, ki je le še za 5 želez-
niških postaj od johorskega glavnega me-
sta.

Bangkok, 29. jan. s. Singapurski radio je
objavil, da bodo singapursko civilno pre-
bivalstvo preselili z obalnega področja na
Malajski polotok v johorsko zvezno državo.

Pomorska bitka ob malajski obali

Tokio, 29. jan. (Domei) Japonski glavni
stan je v četrtek dopoldne objavil nasled-
nje poročilo:

V pomorski bitki, ki se je 26. januarja
razvijala pri Endau, je bil potopljen 905 ton-
ski britanski rušilec »Thanet«. Do bitke
je prišlo, ko sta dva japonska rušilca na-
padla omenjeni angleški rušilec »Thanet«
in 1090 tonski rušilec »Vampire«, ki sta
odplula iz Singapura, da bi preprečila ja-
panske izkrvalne operacije na vzhodni
obali malajskega polotoka. Rušilec »Vam-
pire« je pobegnil iz bitke. V spopadu ni
oib noben japonski rušilec poškodovan.

Stockholm, 29. jan. d. Britanska admi-
raliteta je v posebnem poročilu objavila,
da je bil v pomorskem spopadu med ja-
panskimi in britanskimi vojnimi ladjami
pri Endau ob vzhodni malajski obali v
ponedeljek ponoči potopljen angleški ru-
šilec »Thanet«. Drugi angleški rušilec
»Vampire«, pravi poročilo britanske admi-

ralitete, ni v borbi utrpel nobene škode
in na njem tudi ni bilo izgub. Poročilo ad-
miralitete izraža nado, da se je morda več
mornarjev s potopljenega angleškega ru-
šilca rešilo na obalo.

Curib, 29. jan. s. Poslednje radijske br-
zjavke švicarskih listov kažejo, da so se
japonske čete izkrvale v Endau na Ma-
lajskem polotoku. Ti oddelki so se v nekaj
urah združili s silami, ki so prodirale v
smeri od Jamaluanga proti jugu. Ko sta
se obe koloni združili, se je pričela juž-
no od Kluang — Ajerhitama in pri Seng
Gerangu ob zapadni obali polotoka huda
bitka z umikajočimi se angleškimi oddel-
ki. Japonski manever je bil velikega po-
mena, ker je moral sovražnik žrtvovati
znatne letalske sile, da bi najprej prepre-
čil izkrvanje japonskih oddelkov, potem
pa njihovo združitve z japonskimi silami
kar se mu pa kljub tem žrtvam ni posre-
čilo. (Ultimate Notizie).

Angleški umik v Birmi

Bangkok, 29. jan. s. V Rangunu je bilo
službeno objavljeno, da so se angleške čete
umaknile iz obalnega mesteca Merguia,
v Birmi, 130 km daleč južno od moulmein-
skega letališča.

Curib, 29. jan. u. Položaj Angležev v
Birmi se od dne do dne slabša. Moulmein
je že v t. j. n. črti, zaradi česar so angle-
ška vojaška poveljstva prevzela tudi
upravno oblast v mestu in luk; ter pro-
glasila popolno zatemanje, izjemno poli-
cijsko uro in obsedno stanje. V zvezi z
dogodki v Birmi je važna vest rangunske-
ga radija, da so japonske podmornice v
znatnem številu prodrle v Bengalski zaliv,
kjer neprestano napadajo sovražne to-
varne ladje, ki so na poti v Birmo ali Sin-
gapur.

Ta radijska postaja je tudi objavila, da
so japonske podmornice potopile dva bir-
manska parnika. Brčkone ima japonsko
poveljstvo namen, dokončno prekiniti
promet tudi na birmanski cesti, ki je iz-
redno važna za oskrbo Cankajskove vojs-
ke. Nikakor ni namreč mogoče, da bi se
taka prometna zveza lahko uredila na ka-
kern drugem ozemlju, kakor n. pr. nepo-
sredno iz Indije na Kitajsko. Birmanska
cesta je bila zgrajena z ogromnimi stroš-
ki in napori. V zadnjih mesecih je po-
stala bistvenega pomena. Angleži in Ame-
ričani so za njeno vzdrževanje izdali
ogromne vsote denarja. Roosevelt je poslal
v Rangun celo ravnateljstvo ustanove za mo-
torizirani promet v New Yorku, Daniela
Armstronga, ki je menda Zid in je popo-
noma reorganiziral ves promet na birman-
ski cesti. Promet tovornih avtomobilov je
militariziran. Vzdolž ceste so zgradili 6
velikih delavnic za popravila pokvarjenih
vozil. Delavnice so pod vodstvom inženjer-
jev, ki so prišli v te kraje nalašč iz Ze-
dinjenih držav. Sedaj vozi po cesti dan
in noč 2900 avtomobilov, ki morajo pre-
voziti po 2000 km od Mandelaya do Čung-
kinga. Cesta dosega ponekod višino 2000
m nad morjem. Široka pa je največ 6 m.
Speljana je na mnogih krajih mimo glo-
bokih prepado. Vse te okoliščine pričajo,
kako velikega pomena je cesta za vojno
na Kitajskem in zakaj se je hočejo
Japonci polastiti. V Tokiju smatrajo ta cilj
za enega najvažnejših v sedanjih vojni v
vzhodni Aziji. (Ultimate Notizie).

Japonske okupacije v Nizozemski Indiji

Tokio, 29. jan. s. Japonski glavni stan je
objavil, da so japonski oddelki sedaj že do-
cepla zasedli Balikpapan na Borneu. Oči-
ščevalne operacije na zasedenem področju
se nadaljujejo. Sovražni oddelki se eden
za drugim predajajo. Pomorske sile in
oddelki japonske vojske in mornarice, ki
so se 24. januarja izkrkali v Balikpapanu,
so sedaj docela gospodarji strateško
zelo važnih postojank in kontrolirajo Ma-
gassarski preliv, morje ob Javi in Sundsko
morje.

Saigon, 29. jan. s. Radió Batavia je ob-
javil, da nizozemske oblasti ne prejemajo
več nikakih vesti s področja okrog Ken-
darije, odkoder so se Japonci tam preteklo
soboto izkrkali. Skupine japonskih letal so
bombardirale Makassar na Celebesu, Pon-
tanak na zapadni obali nizozemskega Bor-
neja in mali otok Sabang v bližini Sumatra.

Oskrba Avstralije

Bangkok, 29. jan. s. Iz Melbourne poro-
čajo, da je avstralska vlada sklenila usta-
noviti poseben oskrbovalni odbor z nalo-
go, da uredi vprašanja, ki se nanašajo na
oskrbo Avstralije in zaveznikov sil na
področju Tihega oceana z vsemi potreb-
ščinami. Vojni minister Forde je objavil,
da je vlada prejela v zvezi s tem odgovor
od Churchillja in da so pogajanja že znat-
no napredovala.

Bivši minister Fadden pa je izjavil, da
podpira zahtevo, po kateri naj bi se usta-
novil poseben imperialni vojni kabinet in
poseben pacifiški svet.

Interniranje Japoncev v Ameriki in Angliji

Tokio, 29. jan. s. Zunanje ministrstvo je
objavilo, da je bilo v Zedinjenih državah
interniranih 761 japonskih državljanov. Med
njimi so 204 člani japonskega poslanstva
in raznih japonskih konzulatov v Ameriki.
Del diplomatskega osebja je bil interniran
v Notkingsu v Virginiji, drugi del pa v
nekem kraju ob zapadni ameriški obali. Iz-
med 500 Japoncev, ki živijo v Angliji je
bilo interniranih 88, med njimi 5 novinar-

jev. Odpejali so jih na otok Man in v
Anglijo in Irsko.

Smrt nizozemskega poslanika v Tokiju

Tokio, 29. jan. (Domei) Dopolodne so bili
v kapelici bolnišnice sv. Luke v Tokiju
žalno svečanosti za bivšim generalom J. C.
Pabstom, ki je bil nizozemski poslanik v
Tokiju in obenem starešina diplomatskega
zborna. Pokojni Pabst je umrl v bolnišnici
sv. Luke v Tokiju 24. januarja zder od
srčne kapi. Žalnim svečanostim sta pris-
ostvovala veleposlanika Zedinjenih držav
Joseph Grew in britanski poslanik sir Ro-
bert Craigie, ki sta za to oba dobila poseb-
no dovoljenje. Nadalje so bili navzoči fran-
coski poslanik Charles Arsene Henry, bra-
zileški poslanik Frederico de Castellbranco,
kakor tudi diplomatski zastopniki Švedske,
Španije, Norveške, Danske, Irna, Portugalske,
Sv. Cile, Finske in Afganistana ter
zastopniki italijanskega in nemškega vele-
poslanstva, nankinške vlade, Samsa in So-
vijske zveze. K žalnim svečanostim se je
zbralo tudi mnogo visokih uradnikov ja-
panskega zunanjega ministrstva. Zemeljski
ostanki starešine diplomatskega zborna v
Tokiju bodo pokopani na izrecno pokoi-
nikovo željo na pokopališču Tama pri Tokiju.

Zastopstvo japonskih interesov v Urugvaju

Buenos Aires, 29. jan. s. Iz Montevidea
poročajo, da je Portugalska prevzela za-
stopstvo japonskih interesov v Urugvaju.

Duce sprejel zastopni-ke nemških invalidov

Rim, 29. jan. s. Delegacija nemških invali-
dov, ki se mudi v Rimu in ki so ji pred-
včerajšnjim italijanski invalidi priredili ma-
nifestativni sprejem, si je večer ogledala
rimske znamenitosti. Opoldne jo je sprejel
zunajni minister grof Ciano v palači Chigi.
Razgovor je potekel v duhu prsrčnega to-
varštva: ki je značilno za odnose med obema
zaveznikoma narodoma. Prisotni so bili
tudi predsedniki nacionalne invalidske in
rimske invalidske organizacije ter nacional-
ne ustanove za zaščito in podpiranje in-
validov, kakor tudi nacionalne zveze bojev-
nikov.

Delegacija se je iz palače Chigi odpravila
v Benečjo palačo, kjer jo je sprejel Duce.
V delegaciji so bili predsednik nemške in-
validske zveze general Oberländer, mini-
ster Sranegelmacher, predsednik berlinskega
invalidov Neumann, tajnik državne invalid-
ske zveze in dr. Alfred Bick. Sprejema pri
Duceu so se udeležili tudi predsednik ita-
lijanske invalidske zveze del Croix, pred-
sednik bojevnike zveze Rossi, general Be-
carini in predsednik rimskih invalidov To-
gnoli. Duce je zadržal nemške invalidske
tovariše v prisrčnem razgovoru.

Dr. Göbbels na razstavi italijanske knjige

Rim, 29. jan. s. Predvčerajšnjim je nemški
propagandni minister dr. Göbbels obiskal
italijansko knjižno razstavo v Berlinu. Po
obisku je poslal Ekse Pavoliniju brzjavko,
v kateri izraža svoje čustvite splošno velike-
ga dela, ki ga je Italija opravila tudi na pod-
ročju knjige v času največje vojne. Raz-
stava je dokazala ogromen prispevek Italije
s področja njene zgodovine in stoletne kul-
ture za Evropo in človeštvo. Izrazil je tudi
mnenje, da bo razstava pripomoček k še
tesnejšim prijateljskim odnosom obeh na-
rodov in poglavlja zanimanje za evropske
kulturne zaklade, ki jih sedaj os skupno
brani proti boljševikom in židovsko-pluto-
kratskem svetu.

Nemška sodba o ameriških ekspedicijah

Berlin, 29. jan. d. V četrtek jutranji
številki se »Berliner Lokalanzeiger« bavi
z britanskimi vestmi o prihodu ameriških
čet v Severno Irsko in z angloameriški
napovedmi o velikih ameriških invazijah
na evropsko-afriško hemisfero, katerim
naj vsojoko podlago tvorijo ravno na Ir-
sko dospela ameriške čete. List navaja an-
gleške viro, po katerih je potrebno za pre-
voz 200.000 vojakov z vso vojno opremo iz
Amerike v Evropo najmanj poldruge mi-
lijon ton brodogrja. Glede na to, pripomi-
nja berlinski list, bi bila britanska admi-
raliteta vesela, ako bi trenutno mogla
zbrati vsaj 100.000 ton transportne ladj-
evja, da bi bila kos najbolj perečim na-
logom za nujno okrepitev svojih zrahlja-
nih vojaških postojank na Pacifiku.

Benetke, 29. jan. u. »Gazzettino« je ob-
javil po poročilu iz Berna komunikie ame-
riškega vojnega ministrstva, po katerem
je imenovan general James Chaney, ki že
nekaj časa biva v Londonu. Skupno s svo-
jim štabom, ki mu načeljuje brigadni ge-
neral Charles L. Bolte, za poveljnika vseh
ameriških sil v Angliji.

Izgubljena angleška pošta

Stockholm, 29. jan. s. Kakor poroča »Ti-
moss«, so v Londonu objavili izgubo nadalj-
njih ročnih vreč, ki so bile odposlane iz
Anglije v dežele okraj morja. Tako se bile
izgubljene ročne vreče, ki so bile na poti
na Farorske otoke in so bile oddane 24. in
25. novembra. Izgubljene so bili tudi poštni
zavoji, oddani 19. in 21. novembra ter na-
menjeni na Kitajsko, v Hongkong in na
Filipine.

Obnovite naročnino!

Churchillova izmotavanja v angleškem parlamentu

Omajano zaupanje angleške javnosti v Churchillove sposobnosti

Tokio, 29. jan. d. Lista »Nič-Nič« in »Asahi« poudarjata v svojem komentarju Churchillovega govora v angleškem parlamentu predvsem zahtevo, da se mu izglasuje zaupanje. »Asahi« pripominja, da zahteva po tem glasovanju samo izpričuje, da javnost v Churchillovo vlogo nima popolnega zaupanja. V svojem govoru Churchill ni dal tudi nobenih obljub, da bo skušal popraviti napake, ki so dovedle njegovo vlogo v položaj, ki zahteva izpremembo na posameznih ministrskih mestih. Churchill ni dal nobenih obljub o naglem zaključku vojne, o okrepljeni državni vodstvi in pospešeni vojni proizvodnji. Nasprotno se je Churchill celo izognil konkretnim podatkom glede teh vprašanj.

»Nič-Nič« v svojem komentarju zlasti opozarja na depresivno noto, ki je zvenela skozi ves Churchillov govor. Brez dvoma je, da preživlja Churchillova vlada danes enako krizo, kakor jo je preživljala vlada po katastrofalnem angleškem umiku iz Dunkerqua. Ameriško pacifiško vojno brodovje je bila glavna opora, na kateri je hotela Velika Britanija okrepiti svoj položaj na Pacifiku. Ta mornarica je danes razbita. Churchillove napovedi »težkih reči, ki jih je treba pričakovati v bodočnosti«, se očitno

nanašajo na padec Singapura, ki se tudi Churchill vidi neizogiben. Padec Singapura bo pomenil za Veliko Britanijo še bolj katastrofalen udarec, kakor jih je doslej doživela na Pacifiku, namreč popolno izolacijo Avstralije, kar mora obenem izzvati tudi neugodno razpoloženje v indijskem delu britanskega imperija. Churchill je v svojem govoru izrazil upanje, da bo 1. 1943. prišlo do izpremembe v razvoju položaja na Pacifiku. »Nič-Nič« pripominja, ki temu, da bodo tedaj prilike na Tihem oceanu pač nasprotno, kakor pa sodi angleški ministrski predsednik.

Rim, 29. jan. a. Takoj po Churchillovem govoru se je v spodnji zbornici pričela splošna politična razprava o vladi in vojnem položaju. K besedi so se oglašali štirje govorniki, ki so z vneto opozarjali na vzemirjenje v državi zaradi vojnega vodstva in vojnega položaja na raznih bojiščih. K predlogu o zaupnici vladi sta bila postavljena dva amandmana, v katerih prihaja do izraza bojazen angleškega naroda in hkrati želja, da bi se vojna vodila na način, da bi se dosegel čim prej prevladujoči položaj, ker se dogodki naglo razvijajo in jih morajo sposobni in aktivni možje obvladati. Razprava se danes nadaljuje.

Podrobnosti o potopitvi angleških oklopnih „Prince of Wales“ in „Repulse“

Tokio, 29. jan. s. Prvo uradno poročilo o potopitvi angleških ladij »Prince of Wales« in »Repulse« pravi:

Neka japonska podmornica je v vodah severno od otokov Anambas pred Kuantanom opazila ob 15. uri dne 9. decembra, sovražno skupino dveh bojnih ladij in treh rušilcev, ki so pluli proti severu. Podmornica je obvestila neko japonsko letalsko oporišče o navzočnosti sovražne mornarice. Japonska letala so se dvignila z oporišča ob 18. uri, toda njihovo neprestano iskanje v noči je bilo brezuspešno. Letala so se zaradi tega vrnila na oporišča.

Ob 3.40 naslednjega jutra je podmornica zopet opazila sovražno mornarico, kar je sporočila na oporišče in opozorila, da zaradi brzine sovražne mornarice ne bo mogla vzdržati z nje stika.

Z japonskega oporišča sta se dvignili dve eskadrili bombnikov in ena eskadrila lovcev. Ob 11.45 je 10 lovcev odkrilo sovražno skupino, na čelu katere so bili rušilci ter »Prince of Wales« in »Repulse«.

Pol ure nato so prišle eskadrile bombnikov. Sovražna skupina pa se je usmerila v vso hitrostjo proti jugu. Protiletalske baterije na ladjah so pričele takoj streljati, toda prva eskadrila bombnikov je zadel prednji del »Repulse«. Sovražnik je razpršil skupino, rušilci pa so povečali brzino in zapustili bojišče. Nad sovražno skupino so med tem prišle druge eskadrile bombnikov in torpednih ladij.

Ob 13.08 so te eskadrile pričele napad na »Prince of Wales« ki so ga dotlej zrakovali oblaki. Baterije se ta ladje so pričele strašno streljati, toda zaporni ogenj ni oviral približevanja torpednih ladij, ki so sko-

raj istočasno zadelo ladjo »Prince of Wales« in »Repulse«.

Ob drugem napadu torpednih ladij se je »Prince of Wales« nagnil za okrog 45 st. pinj ter je potem zopet dobil ravnotežje. Medtem so se visoki stebri vode dvigali od straneh »Repulse«. Napad torpednih ladij je trajal 8 minut. Kljub zadobitnim udarcem je skupina iz ladij »Prince of Wales« in »Repulse«, ki sta bili oddaljeni za 2 vozla, nadaljevala pot proti jugu.

Na otokih Anambas so bili že obveščeni in dvignili se je tretja skupina japonskih ladij ter pričela s končnim napadom na sovražno skupino, katero so spremljali trije nazaj poklicani rušilci. Tretja skupina japonskih ladij je bila večkrat zadeta s protiletalsko sovražno obrambo, ki je streljala s petih ladij. Neko japonsko torpedno letalo, ki se je nizko spustilo še s torpedom zadelo ladjo »Prince of Wales« in po njegovem zgledu je še drugo torpedno letalo zadelo s torpedom isto ladjo, toda letalo je bilo sestreljeno. Neko tretje torpedno letalo pa je potopilo enega od rušilcev.

Med tem ko se je »Prince of Wales«, ki je bil ves v dimu obrnil, so tri japonske torpedne letala napadla »Repulse«. Ladjo so zadelo tri torpida in je eksplodirala ter se potopila.

Ostali »Prince of Wales«, katerega sta skušala preostala dva rušilca zakriti z dimom. Dve došli skupini japonskih bombnikov, pa sta zaustavili plovbo preostale angleške oklopnice in jo zadeli z bombno velikega kalibra. Kmalu nato se je »Prince of Wales« nagnil. Eden izmed rušilcev, ki si je skušal približati ladjo, pa je bil potopljen z nenaadno eksplozijo, ki je uničila »Prince of Wales«.

Nagrada za rojstvo dvojčkov

Iz Ducevega sklada je Visoki Komisariat podaril zakoncem Krizan Francu in Ani iz Otoka št. 19, okraj Ormotelj, na grado v znesku 600 L, ob priliki rojstva dvojčkov.

Rudarska stavka v angleških premevovnikih

Lizbona, 29. jan. d. Rudarska stavka v premevovnikih angleške oblike Kent zavzema čim dalje ostrejša oblike. Po pisanju angleškega lista »Manchester Guardian« traja rudarska stavka že 16 dni. Rudarji so zlasti ogorčeni, ker so bili trije voditelji rudarskih organizacij pod sumom podpihovanja delavstva obsojeni na pristni delo. Rudarji imajo v načrtu celo protestni pohod proti sedežem oblasti, da bi izsilili osvoboditev aretiranih voditeljev. Veliko ogorčenje so zbudile tudi globe, ki so bile naložene stavkujočim Rudarjem, ki so odklonili sprejemanje mezd, dokler si jih ne bodo zopet zaslužili z delom. S stavkovnega področja se je nadalje zvedelo, da bodo bržkone stopili v solidarnostno stavko tudi rudarji v Durhamu.

Ureditev oddajanja sob v berlinskih hotelih

Berlin, 29. jan. s. Glede na naraščajoče težave, ki so nastale za potnike v berlinskih hotelih, so pristojne oblasti odredile, la odslej hotel ne bodo smeli več oddajati sob stalno in najem. Posamezniki se bodo smeli v hotelih ustajati največ po 3 do 4 tedne, skupine potnikov in turistov pa po nekaj dni. Hotelske sobe se ne bodo mogle oddajati v poslovne svrhe. V Berlinu je bilo zelo v navadi, da so imeli trgovski potniki in zastopniki v hotelih posebne sobe za svoje urade.

Porast rojstev v Nemčiji

Berlin, 29. jan. u. Nemški statistični urad je objavil podatke o ločitvah v preteklem letu. Nasprotno prejšnjemu letu se je število ločitv zmanjšalo za 18,2%. V tretjem trimestru j. 1941 se je v Nemčiji rodilo skoraj 420.000 otrok, kar pomeni skoraj za 5 odstotkov več kakor v enaki dobi predzadnjega leta. Število smrtnih primerov je ostalo stacionarno. (Piccolo.)

Požar v Bismarckovi rojstni hiši

Berlin, 29. jan. u. Na gradu Schönhausen je v sobi, kjer se je rodil Bismarck izbruhnil večer zaradi slabo zgrajene peči požar, ki so ga na kmalu pogasili. Škoda je neznatna. (Piccolo.)

Smrtna obsedba v Oslu

Oslu, 29. jan. d. Pred vojnim sodiščem je bil obsojen na smrt in nato ustreljen Norvežan, o čigar osebnosti je znano edino, da je po poreklu iz Bergena. Sodišče ga je obsojilo na smrt, ker je razširil med nemškimi vojaštvom letake hujšajoče vsebine. Neki drugi Norvežan je bil obsojen na tri leta ječe zaradi izvalnih nastopov proti Nemčiji.

Porast brezposelnosti na švedskem

Stockholm, 29. jan. s. Z izbruhom vojne se je na švedskem pojavila nezaposlenost, ki po statističnih podatkih delovnega odbora narašča. Ob koncu 1940 je bilo na švedskem 19.600 ljudi brez dela. V mesecu decembru preteklega leta se je njihovo število povečalo za 1.800.

Šef delegacije Stranke v Zagrebu pri Poglavniku

Zagreb, 29. jan. s. Novi šef delegacije Stranke pri ustaškem pokretu nacionalni svetnik Karlo Pahestra iz Mottola je uradno obiskal Poglavnika ob spremstvu italijanskega poslanika ministra Casertana. Poglavljen je novega šefa pozdravil, poudaril, da je ustaški pokret z vsem srcem ob strani črnih srca in da so pripevali v doseg skupnih ciljev obhrevoluciji v dobro hrvatskega in italijanskega naroda.

Poglavnik Pavelić o hrvatskem saboru

Zagreb, 29. jan. s. Poglavljen je sprejel zastopnike inozemskih poročevalskih agencij in ravnatelje zagrebskih listov, katerim je razložil pomen in važnost ukaza, ki ustanavlja hrvatski sabor. Po 20 letih je bila obnovljena stara ustanova, katere nadaljnje delovanje je s tem zagotovljeno. Poglavljen je dejal, da bo imenoval za člane sabora najboljši in najbolj zanesljivi elementi, ki so bili njegovim članom, skupno z najboljšimi predstavniki hrvatskega političnega življenja in mladih revolucionarnih sil, s čimer bo ustvarjen predstavljen organ hrvatskega naroda. V prehodni dobi do 31. decembra t. l. bo sabor prevzel naloge, ki bodo v celoti ustrezale pravilom onega novega reda, ki bo uveljavljen z zmago osi in njenih zaveznikov. Tedaj je zaključil poglavljen, bomo imeli pravo hrvatsko korporacijsko zbornico.

Novi sabor, ki bo začel svoje delo, čim bo sestavljena lista njegovih članov, bo štel 150 do 160 članov in se bo vedno sestajal na svojem zgodovinskem sedežu v Zagrebu, medtem ko bo kasneje imel svoje seje, kakor nekoč v zgodovini, tudi v nekaterih drugih pomembnejših hrvatskih mestih, kar bo pač odvisno od dnevnega reda posameznih zasedanj.

Krvne žrtve Estonske

Nemška novinarska agencija v srbohrvatskem jeziku »Dunav« piše: Generalno okrožje Estonske je utrpelo pod boljševiški režimom hude krvne žrtve. Po sedanjih podatkih je moglo računati zaradi njih z zmanjšanjem prebivalstva za 10%. Dne 1. januarja 1941 izvedeno ljudsko štetje na Estonskem je ugotovilo 1.010.135 prebivalcev, medtem ko jih je bilo leta 1940 1.112.000. Pod boljševiški so posebno trnela mesta, kjer so bile krvne žrtve neprimerno večje kakor na deželi. Tako je izgnilo v mestu Kallastu ob jeziku Peinus 32,5% prebivalstva, v mestu Tõrvi 26,7%, v Järvevi 26% itd. V velikih mestih pa med drugim v Revalu 20,9%, v Dorpalu 14,4%, v Narvi 19,2% itd. Najtežje izgube so utrpeli prebivalci med 20 in 24 letom starosti. Vse to bo imelo posledice na hitrejši poslednji zlasti v pogledu novih porok in naraščanja.

Zopet dve ameriški ladij potopljeni

Turin, 29. jan. u. »Stampa Sera« je objavila vest iz Amsterdamu, da je angleška polsužbena agencija prznala, da so nemške podmornice potopile nadaljnji dve ameriški petrolejski ladiji. Ena izmed njih je izpodirala 7900 ton vode.

Tudi Kanada zahteva enakopravnost

Stockholm, 29. jan. d. Iz kanadske prestonice Ottave javljajo, da je na večeršnjem seji kanadskega parlamenta obrambni minister Ralston izjavil, da bo Kanada dala svoje čete na razpolago Zedinjenim državam »v primeru napada nanje, če bo izražena taka želja«.

Min. predsednik Mackenzie King je izjavil, da si bo tudi Kanada prizadevala slično kakor Avstralija izsiliti v Londonu direktno zastopstvo v britanskem vojnem kabinetu. Min. predsednik je dejal, da zadnji čas sicer posvetovanja britanske vlade z vladami posameznih dominionov »dobro funkcionirajo«, da si bo pa Kanada v bodoče vseeno resno prizadevala izposlovati si direktno sodelovanje v britanskem vojnem kabinetu.

Nova kanadska stranka

Stockholm, 29. jan. d. Na večeršnjem seji kanadskega parlamenta je, kakor javlja iz Ottave, poslanec Lacombe predstavil zbornico novo kanadske stranke, ki se imenuje »kanadska stranka«. Lacombe je izjavil, da se je več poslancev izreklo za program nove stranke in prijavilo svoj vstop vanjo. Program nove stranke je obramba Kanade, povznanje obrambnega davka in razni ukrepi za povzdigo gospodarskega in socialnega nivoja Kanade. Voda nove stranke zahteva tudi izvedbo ljudskega glasovanja o uvedbi splošne vojaške dolžnosti v Kanadi.

Omejitve v ameriški potrošnji

Rio de Janeiro, 29. jan. s. Predsednik severnoameriškega sveta za vojni proizvodnjo Donald Nelson je pooblastil načelnika nadzorstva nad cenami v Zedinjenih državah Leona Hendersona da omeji prodajo vsakršnega blaga na drobno. Henderson bo smel omejiti prodajo blaga vsem trgovcem na drobno in neposredno konzumentom. Svet za vojni proizvodnjo je v posobni deklaraciji opozoril, da je treba računati še z nadaljnjimi omejitvami.

Komunistična propaganda v Čilu

Rio de Janeiro, 29. jan. s. V tukajšnjih »svjetskih krogih« se zvedelo, da bodo te dni ustanovili v Čilu podružnico znane družve »priateljev Rusije«, ki bo imelo nalogo kakor podobno društvo že svoj čas

Gospodarstvo

Italijanska industrija v vojni

Predsednik italijanske fašistične konfederacije industrije minister grof Volpi di Misurata je ime te dni v Rimu pred visokimi funkcionarji države in stranke zanimivo predavanje o italijanski industriji v vojni. V tem predavanju je najprej ugotovil, da je industrija temelj vojnega gospodarstva in oboroževanja. Četudi je vojna zahtevala marsikatero preobnovo v industrijskem aparatu, v ustroju industrijskega kapitala in v pogledu zaposlitve delavstva vendar ni povzročila sprememb v strukturi italijanske industrije, ki je bila ustvarjena že v mirnem času. V tej zvezi je grof Volpi posebno opozoril na velik napredek, ki je bil dosežen glede razdelitve industrije v posameznih delih države in glede ustvaritve novih industrijskih podjetij, ki so življenjsko važna za izvedbo avtoritacije in za oboroževanje. Pri splošni industrializaciji države so bili seveda poleg gospodarskih in socialnih razlogov upoštevani tudi strateški vidiki. Posamezna podjetja države, ki so prej industrijska podjetja niso bila v ločnem obsegu naseljena

so v kratkem času zavzela važno mesto v celotni industrijski strukturi. Tempo industrijskega razvoja in izpopolnitve industrijskega aparata bi bil še večji, če bi obstajalo med vojno v Abesiniji in sedanjo vojno dalje časovno razdobje.

Na vprašanje, kako je italijanska industrija izpopolnila v prvih 20 mesecih vojne svoje naloge, je moglo biti pozitivno odgovoriti. Korporativni red je prestal svojo veliko preizkušnjo. Tudi sredi vojne je lahko država nadalje izpopolnjevala svoje socialnopolitične ukrepe.

Glede bodočih problemov je grof Volpi podal le nekaj pripomb. Zlasti je poudaril potrebo svobode Sredozemskega morja, kakor tudi potrebo svobodnega dostopa k svetovnim morjem in dostopa k izvorom surovin. Tudi bodoči gospodarski razvoj Italije bo šel v smeri industrializacije, kajti možnosti Italije za razvoj industrije še danes niso izčrpane. Pri tem je še poudaril, da je Italija na področju kmetijske produkcije dosegla že izredno visoko razvojno stopnjo.

Nemški optanti iz inozemstva

V naslednjem obdobju bomo objavili seznam optantov, ki so bili v Ljubljani in okolici (v oklepajih starost in rojstni kraj):

Vuhred: Rauter Franc (41. Planina) - Planina: Niemervoll por Rauter Alina (43. Imstbruck) Leo (9. Ljubljana), Franc (3). Rauter Otmar (42. Planina).

Celovec: Kraker August (49. Mali Rgeli); Mellitzer Franc (44. Domžale); Rejjak: Wenzel Marija (34. Koroška Bela); Borovlje: Sterbenz Janez (35. Rajndol).

Aussig: Ruppe Dominik (32. Muhavasi); Zori Ivan (38. Sp. Skrilj); Cantoni Arno (20. Aussig).

Berlin: Steiner Aloizij (25. Drnovci); Ramberg Otmar (34. Ljubljana); Gorlisch Evald (28. Ljubljana); Kucinec Marija (16. Vnomer); Monnerich: Kucinec Jožef (37. Zelezno); Jožef (14. Vinomer); Alojzija (12); Dessau: Jaklitsch Helena (27. Sp. Ložine).

Frankfurt: Brenner por Svava Marija (38. Rachen); Tatjana (4). Stuttgart: Schleimer Klara (31. Ljovdi); Scheff por. Hilscher Rozina (63. Stuttgart); Salzburg: Thaler Jožefa (18. Mozel).

Göppingen: Erker Viljem (35. Crmošnjice); Marija roj. Gayer (35. Viljem); Holzweissig: Petsche Ivan (27. Spodnji Skrilj); Lindau: Rhomberg Jörg (52. Dorbrin); Kristina roj. Stoffel (36); Gudrun (2); Mayerhofen: Sterbenz Stefanija (28. Dunaj); Imreard (1); Ilshnitiz: Loy por Ditz Katarina (66. Polom); Rollmegg: Jagritsch Terezija (29. Gradec); Karel (5).

Nemčija: Sigmund Just (41. Vrbovec); Slitšcher Janez (58. Ljubljana); Schauer Franc (27. Crmošnjice).

Upniki navedenih oseb morajo do 4. februarja prijaviti svoje terjatve pobotnemu uradu za dolgove in terjatve, Ljubljana. Stari trg.

Gospodarske vesti

— Nova ureditev kontrole cen v Italiji. Iz Rima poročajo, da je bil s zakonskim dekretom ustanovljen poseben medministrski odbor za skladno urejanje preskrbe prebivalstva z živili in za nadzorstvo cen. Odbor bo skrbel, da bodo izenačene cene po pokrajinah in da bodo v skladu s cenami industrijskih izdelkov. Pri tem delo bodo sodelovali prefekti. Posli, ki jih sedaj izvajajo odbori za nadzorstvo cen, bodo prišli na posebne odbore. Ob tej priliki se je Duce s posebno brzojavko zveznim tajnikom zahvalil za strankino dosedanje delo pri določitvi cen najvažnejših živil. Stranka bo tudi v bodoče pazljivo spremljala izvajanje predpisov v zvezi z nadzorstvom in porazdelitvijo živil, zlasti pa pri pobijanju verižništva in navijanja cen.

— Otvoritev madžarske svobodne cone v Fiume. V novembru lanskega leta je prišlo med upravo svobodne luke Fiume in upravo madžarske rečne svobodne luke Csepel pri Budimpešti do pogodbe, po kateri si obe upravi odstotni v svojih lukah posebne cone. Dne 24. t. m. je bila v Fiume otvorjena madžarska svobodna zona. Slovesni otvoritvi so prisostvovali italijanski in madžarski predstavniki oblasti in gospodarstva.

— Nova bančna organizacija v Dalmaciji. Kakor je znano, je lani v decembru podoben za bančništvo pri stalnem italijansko-hrvatskem gospodarskem odboru sklenil sporazum, po katerem bo Italija dovolila ustanovitev dveh hrvatskih bank, ki bosta prevzeli posle obstoječih podružnic hrvatskih bank na področju, priključnem Italiji. Pri eni od teh dveh novih bank bo udeležben izključno hrvatski kapital, druga banka pa bo ustanovljena z italijansko-hrvatskim kapitalom. Glede poslovanja italijanske bank na Hrvatskem pa je bilo sklenjeno, da se podružnici zadarskega zavoda »Banca Dalmata di Sconto« v Dubrovniku dovolijo stalno poslovanje. Vrh tega bo Hrvatska izdala omejeno dovoljenje za poslovanje novi italijanski banki s sedežem v Zagrebu, ki bo ustanovljena z italijanskim kapitalom po predpisih, veljavnih na Hrvatskem. Ta italijanska banka bo urila v namreč določene osebe. Kakor poročajo iz Rima, bo sedaj »Banca Dalmata di Sconto«, ki pripada italijanskemu zavodu »Credito Italiano«, zvišala svojo glavnico od 25 na 10 milijonov lir, in sicer v zvezi z razširjenim omrežjem podružnic v Dalmaciji. Banka ima že v Šibeniku, Splitu in Dubrovniku podružnice. Sedaj bo ustanovila dve novi podružnici in sicer eno v Kurfalu in drugo v Kotoru.

— Albanija se je povečala na površini za 50%, po prebivalstvu pa za 70%. Albanija je obsegala v starih mejah 27.538 km²; na tem področju je prebivalo 1.100.000 prebivalcev. S priključitvijo ozemlja Kosovo, Debar in Struga, ki je pripadala bivši Jugoslaviji, se je površina Albanije povečala za 14.924 km² ali za 54%, tako da meri danes Albanija po površini 42.462 km², to je skoro toliko, kakor Danska. Število pre-

bivalcev na priključnem področju pa znaša 754.000 oseb. Po prebivalstvu se je Albanija povečala za 70%, tako da ima danes 1.850.000 prebivalcev.

— Italijansko-slovaška trgovina. Že v prvem letu slovaške državne samostojnosti je bila Italija v trgovinskem prometu Slovaške z inozemstvom za Nemčijo (s protektoratom) na drugem mestu. Seveda je pretečni del slovaške trgovine usmerjen v Nemčijo in protektorat. Leta 1939 je Italija s Slovaško sklenila začasni trgovinski pogovor, ki mu je leta 1940 sledila okvirna trgovinska pogodba, pozneje izpopolnjena z ustanovitvijo stalnega italijansko-slovaškega gospodarskega odbora. Glavni izvozni predmeti Slovaške v Italijo so živila, ječmen, alkohol, železna pločevina, žica, kuhinjska posoda, magnezit, mehki rezani les, ožje in celuloza. Italija pa dobavlja Slovaški južno sadje, sardine, razne tkanine, tekstilne stroje, kemikalije in zdravila. Po slovaških podatkih je znašal l. 1940 uvoz iz Italije 123 milijonov KS, izvoz pa 183 milijonov. V prvem polletju lanskega leta, pa se je uvoz iz Italije povečal na 126 milijonov, medtem ko je znašal izvoz v Italijo zaradi sezonskih vplivov v prvem polletju le 55 milijonov, pa se je v drugem polletju znatno dvignil. V decembru lanskega leta je bil sklenjen sporazum v kontingentih, ki predvideva na vsaki strani prometa kontingent v vrednosti 200 milijonov lir. Na podlagi te pogodbe bodo v kratkem prisrle v Slovaško večje količine riža, medtem ko se je na drugi strani pričel izvoz slovaške goveje živine v Italijo.

— Nemški državni dolg. Nedavno smo na tem mestu poročali o strokovnih razpravah v nemških gospodarskih revijah glede razmerja med nemškim narodnim dohodkom in vojnimi stroški, pri čemer je bilo opozorjeno, da primerjava ne nudi prave slike, ker upošteva nemška statistika o narodnem dohodku le čisti narodni dohodek, pri čemer davki večinoma niso upoštevani. Sedaj je tudi nemški državni finančni minister ob priliki svojega poseta v Milano iznesel izpopolnjene številke nemškega narodnega dohodka, ki ga ceni za lansko leto na 110 do 115 milijard mark. Izdatke v sedanji vojni krije Nemčija do polovice z najemanjem notranjih posojil, drugo polovico pa krije z rednimi dohodki. Ob koncu leta 1941 je znašal nemški državni dolg 128 milijard mark (torej le nekaj več kakor enoletni narodni dohodek) nasproti 80 milijardam ob koncu leta 1940 in 46 milijardam ob koncu leta 1939. Lani se je torej državni dolg povečal za 48 milijard nasproti 34 milijardam, kolikor je znašalo povečanje v letu 1940. Anuitetna služba za državni dolg pa je bistveno olajšana s tem, da je bila obrestna mera za državne obveznice znižana že na 3 in pol odstotka nasproti 4 do 4 in pol odstotka v prejšnjem letu. S konverzijo starih posojil je bila znižana tudi obremenitev po anuitetni službi za stara posojila. Lani je Nemčija izdajala več dolgoročnih posojil in manj kratkoročnih. Povpraševanje po državnih papirjih je bilo vse leto znatno, kar se kaže tudi v visokih tečajih državnih obveznic.

— Nova povišanja glavne italijanske družbe. Kartelna družba italijanskih tvornic umetnih tekstilnih vlaknen Cisa Visconsa bo zvišala svojo glavnico z delno uporabo rezerv od 151 na 257 milijonov lir. Znana avtomobilsko tvornica Isotta Fraschini v Milanu, ki je udeležena tudi v italijanski industriji letal, zvišuje svojo glavnico od 120 na 150 milijonov lir, deloma z vplačilom v gotovini, deloma pa z izdajo gratis delnic. Nadalje bo največje podjetje volnene industrije Lanificio Rossi zvišalo svojo glavnico od 100 na 120 milijonov, družba Azienda Minerale Metallici Italiani, pri kateri je država udeležena z 60%, pa zvišuje glavnico od 140 na 200 milijonov lir.

— Tudi v Angliji zbira star guml. V Angliji so sprito poslanske osebe s surovim kavčukom iz Vzhodne Azije odredili zbiranje starih predmetov iz gumije. V mestih so uredili zbiralnice, pri katerih se morajo oddati potrčene gume od avtomobilov in koles, galoše in slični predmeti.

— Značno povečani dohodki švicarskih železnice. Medtem ko so bile švicarske železnice pred vojno večinoma pasivne, se je v zadnjih letih sprito naraslo prometa, lokalnega in tranzitnega, položaj bistveno izboljšal. Lani se je prevozna količina blaga nadalje povečala na 23,3 milijona ton (nasproti 20,2 milijona ton v prejšnjem letu). Obratni dohodki pa so se dvignili od 388 na 452 milijonov frankov pri letošnjem povečanju uizdatkov od 230 na 253 mil., tako da se je obratni preseček dvignil od lanskega 168 na 200 milijonov frankov. Iz presečka bo švicarska železnica uravnila lahko krila poleg izdatkov za amortizacijo sluhu tudi povečane odnose in bo lahko tudi večje zneske zopet vložila v rezervni fond.

— Kontrola inozemskih družb v Rumuniji. V Rumuniji je bil začel zakon o nastavitvi kontrolorjev in inospektorjev pri inozemskih delniških družbah, ki poslujejo v Rumuniji. Ta določba pa se ne nanaša na nemška podjetja.

Zima v Rumuniji

Bukarešta, 29. jan. s. Že več dni sneži neprestano v vsej Rumuniji in temperatura je padla na 30 stopinj pod ničlo. Tol ko snega še nikoli ni padlo v Rumuniji, odkar ljudje pomnijo.

Bivši rumunski kralj ne miruje

Nemški list »Frankfurter Zeitung« donalja iz Berna, da se bivši rumunski kralj Karol, ki je že dvakrat moral zapustiti prestol, še vedno noče umakniti v zasluženi pokoj. Pred nekaj dnevi je namreč sporočil, da je prevzel vodstvo poketa tako zване »svobodne Rumunije« in da se namerava podati v Zedinjene države, kjer bo vodil propagando za rumunsko stvar. Toda niti v Washingtonu niti v Londonu niso navdušeni nad njegovo pomočjo. Zato mu je ameriška vlada odklonila vizum, med tem ko je londonska vlada po agenciji Reuters dala razumeti, da ne polaga prav nobene važnosti na Karlovo sodelovanje in la trenutno sploh ni nikakega »svobodnega rumunskega pokreta«, ki bi ga angleška vlada priznala. Iz tega bi se dalo sklepati, da je prišlo do nesoglasja med rumunskim inozemskim odborom pod vodstvom bivšega rumunskega poslanca v Londonu Tileu in angleško vlado, ki tega odbora bržkone ne priznava več.

Ovire v preskrbi nezasedene Francije

Vichy, 29. jan. d. Kakor je francoski notranji minister Pierre Pucheu izjavil predstavnikom tiska, je prišlo zaradi zamostne preskrbe z živežem do izredov v Mont Pellierju, Nimesu in Cettetu. Izgredji pa so bili lahkega značaja. Kolovodje pri teh izgredih so bili tuji. Notranji minister je izjavil, da gre le za prehodne motnje v preskrbi z živežem, kar je treba na eni strani: pripisati tudi potopitvi francoskega parnika »Lamorciere«, ki je vozil v Francijo živež, po drugi strani pa splošnim oviram v plovi zaradi izrednega mraza.

Nesreča šnanske tovarne ladje

Madrid, 29. jan. s. Pred luko St Stefano de Pravija se je potopila tovarna ladja »Punta Rubia« ki je prevažala premog. Panku so se odlomili vijaki. Štirje mornarji so utonili.

Ukinitev tefrikov na Madžarskem

Svetlobni žarek kot merilo

L. 1801 je francoska narodna skupščina uvedla desetmilijonski del zemeljskega kvadranta, ki vodi skozi Pariz, kot dolžinsko merilo enoto. Šele 20. maja 1875 so to merilo, »meter«, priznali kot mednarodno merilo enoto ter ga uvedli skoraj v vse države. Samo anglosaške dežele, Anglija in Zedinjene države, so vztrajale pri svojih colih, ki so jim pa določile točno razmerje do metra. S tem se končala tisoletna zmešnjava v področju merjenja. Šele sedaj je postalo tudi tovarnam strojev in preciznim mehanikom mogoče izdelovati res natančno odmerjene predmete.

Toda meter, ki je v svoji prapodobni v Parizu merilo iz platina in iridija, je podvržen temperaturnim spremembam, ki znašajo v skladu z zemljepisno širino lahko 0,023 mm. Takšna razlika se bo nestrokovnjaku videla malenkostna, toda v današnjih časih, ko nadzirajo izdelavo vsakovrstnega orožja in strojev že z mikroskopsko, povzroči lahko usodno netočnost v fabrikaciji. Danes zahtevamo v tem pogledu namreč že tolikšno natančnost, da bi jo smatrali še pred dvajsetimi leti za nemogočo. Spomnimo se n. pr. glede zobnih koles navadne žepne ure, s kakšno natančnostjo je vrezan vsak posamezni zobec in kako natančno sega v presledek med dvema zobcema pri sojednem kolescu. Od te natančnosti je odvisen točni tek ure. Tisočinka milimetra, ki jo strokovni jezik imenuje »mikron« in ki je tako majhna merilna enota, da si je možgani niti predstavljati ne morejo, ima že odločilno vlogo pri izdelavi teh malih koles.

Normalni meter, ki ga hrani vsaka država, članica mednarodne metrske konvencije, kot primerjalno in odločujoče merilo za vsa dolžinska merila na svojem ozemlju, je kovinsko merilo, v katero je dolžina prametra zarisana z dvema mikroskopsko majhnima črticama. Takšno merilo se da izdelati in izmeriti le s pomočjo mikroskopa in z natančnostjo od 0,0002 do 0,0003 mm. Toda že ta natančnost v mnogih primerih ne zadostuje več, in to tem bolj, ker so tako normalni, kakor vsi ostali tvorni metri podvrženi spremembam zaradi temperaturnih razlik. Zato je Šved Johannson izumil drugo merilo, po katerem se razdalja med končnima črtama točnega metra določa s pomočjo svetlobnih valov. Svetlobni valovi so skoraj neskončno majhni. Pri rdeči kadmijevi svetlobi, ki oddaja prilično dolge svetlobne valove, znaša valovna dolžina n. pr. 0,6438 tisočinke milimetra, tako da gre 1.553.164 valovnih dolžin v dolžino normalnega metra. Meritev svetlobnih valov se vrši seveda s posebnimi optičnimi pripravami, ki delujejo s točnostjo 0,000.002 milimetra na en meter. Danes precizni mehaniki in precizni graditelji strojev ne uporabljajo več merilnih priprav, ki so jih določili po normalnem metru, temveč se ravnaajo le po optičnih merilih svetlobnih valov.

Ti instrumenti delujejo torej z natančnostjo 2 milijontinke milimetra. Kako ne-

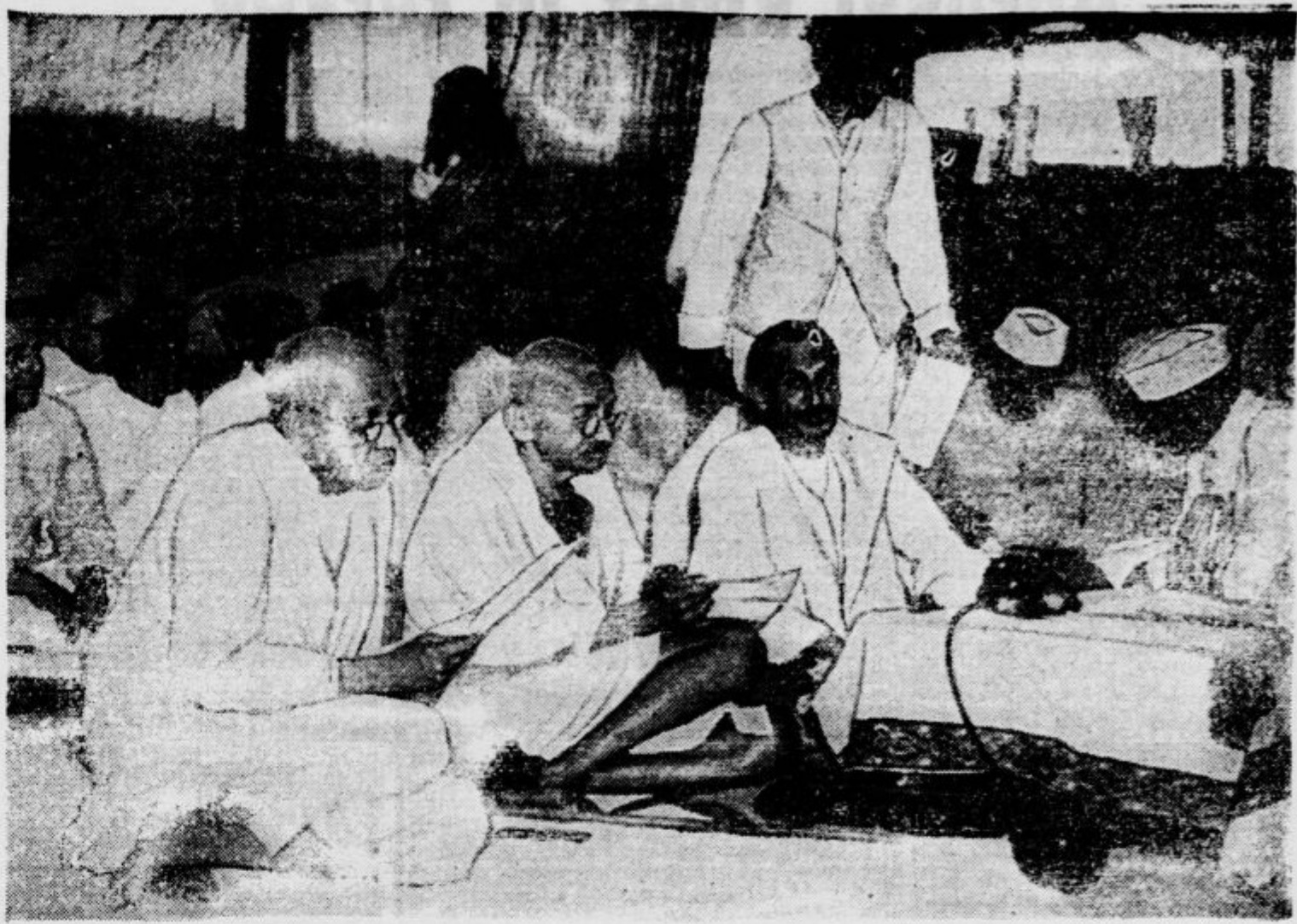
skončno majhna je ta mera, je razvidno iz primerjave: tenek ženski las ima debelino 1 dvajsetinke mm. Takšen las bi moral razcepiti v sto tisoč enakih delov, kajti šele potem ima vsak tak del debelino 2 milijontink milimetra.

Tolike natančnosti izdelovalci strojev in orodja skoraj ne potrebujejo, pač pa preizkušajo z optičnimi merili merilne priprave, ki jih potrebujejo za izdelavo poedinih strojnih in orodnih delov. Z isto natančnostjo, s katero so izdelana kolesa žepne ure, se izdelujejo danes namreč tudi zobata kolesa s premerom do šest metrov. Vsaka napaka v obliki zoba bi povzročala tu nadležne šume med obratovanjem in predčasno izrabo materiala. Rezkalni stroji režejo z nezasišeno natančnostjo zobe v kolesne vence, zato pa morajo biti rezkalne priprave same izrezane z nezasišeno skrbnostjo. Tu gre že za razliko enega mikrona, tisočinke milimetra, kajti večje razlike v obliki in oddaljenosti poedinih zobov bi lahko postale usodne. Treba je pomisliti, da preteče periferija kolesnega giganta v eni uri tudi 1000 km in več.

Cloveški prsti bi bili vse pregrobi za tako natančne meritve. Zato uporabljajo izdelovalci strojev in preciznega orožja tako zvana »končna merila« v obliki kovinskih kock. Prvi jih je uvedel še prej omenjeni Johannson. Izdelana so iz posebnih utrjenih jeklene zlitine in morajo ustrezati zahtevi, da tudi po daljšem času ne spremenijo svojih razsežnosti. Navadno jeklo bi tu gladko odpovedalo. Treba je najprej na umeten način »ostariti«, in sicer na ta način, da se utrjene merilne kocke dvanaest ur ogrevajo v temperaturi 150 stopinj Celzija, nato se počasi ohlajajo. Tako pripravljeno jeklo se potem praktično ne razteza in ne krči več.

Če hočemo dobiti določeno mero sestavljamo merilne kocke različne velikosti. Dolžino 29,35 mm dosežemo n. pr. s tremi kockami, z 20-milimetrske, 5-milimetrske in 4,35-milimetrske. Tako dosežemo zaželjeno mero z razliko kvečjemu 5 tisočink milimetra. Ta razlika pa ne gre na račun netočnosti merilnih plošev, kajti te so brušene, polirane, popolnoma ravne in sporedne, tako da se razlikujejo od prave mere kvečjemu za desetstotinko milimetra, kar se da z optičnim merilcem točno ugotoviti. Merilne ploške so izdelane torej z veliko natančnostjo, kažejo pa neko posebno lastnost. Če spravimo dve takšni ploški skupaj, se prilepita druga k drugi tako trdno, da je le s težavo spet ločimo. Izmerili so tlak, ki ju zleplja skupaj in so ugotovili, da znaša 8 kg na vsak kvadratni centimeter. Če pa obe ploški, preden ju spravimo skupaj, podrgnemo z roko, se zleplita celo s pritiskom 35 kg na kvadratni centimeter. Raziskovali so, odkod izvira ta sila in so ugotovili, da ima svoj izvor v zračni vlagi. Vodna para iz zraka se usede na plošev in se tam skondenzira, da nastane pretenka plast tekočine, ki povzroča, da je tlak med merilnimi ploškama manjši nego pritisk zraka, ki kocke obdaja. Čim to-

Indija zahteva popolno neodvisnost

Indijski vodja Mahatma Gandhi na nekem zborovanju kongresne stranke, ki zahteva popolno neodvisnost Indije. Obnovljena akcija Indskih patriotov, da se rešijo angleškega jeroštva, predstavlja za Veliko Britanijo eno največjih nevarnosti za nje položaj na Daljnem vzhodu

plejše so ploške, preden jih spravimo skupaj, tem manjši je njih medsebojni tlak, a sila, ki ju lepi skupaj je tem večja. Izmerili so debelino tekočinske plasti med skrbno sestavljenima kockama in so dognali, da znaša 0,0002 milimetra ali tisočinko ženskega lasu. Ta tekočinska plast pa daje skupaj s kakšnimi nevidnimi praški, ki so prišli med ploške, zgoraj omenjene razlike.

Izdelali so pa tudi že končna merila, s katerimi so dosegli točnost petdesetstotinke milimetra. To je pa tudi skrajna meja za takšna merila, kajti tu vpliva že toplota, ki jo izžareva človeško telo. Ta toplota poveča končna merila za neko neznamno veličino, ki pa se da vendarle izmeriti in zmanjšuje točnost meritve. Tako občutljive merilne priprave pa se seveda ne uporabljajo v poljubni delavnici, temveč v posebnih prostorih, ki so hermetično zaprti od ostalega sveta in kjer se temperatura praktično nikoli ne spremeni. Kajti vsaka napaka, ki bi jo pri meritvi napravili, bi se večkrat multiplirala, preden bi dokončali določen predmet, n. pr. zobato kolo, a ta predmet bi v praksi potem bolj škodil nego koristil. Merilne priprave, ki jih uporabljajo v delavnicah, delujejo še vedno s točnostjo štiristotinke milimetra, kar bi ustrezalo dvajsetkrat razcepljenemu ženskemu lasu.

Samo na ta način je bilo mogoče doseči tako točno izdelane strojne dele, s katerimi se postavlja naš čas. Ti strojni deli, n. pr. zobata kolesa, so množestveni izdelki, zato mora biti meritev sicer točna, a hitra. Če bi bila kontrola pri izdelavi prepuščena človeškim sposobnostim samim, bi ne prišli nikamor. Zato so izdelali merilne naprave, ki med delom avtomatično nadzirajo izdelek in sproti popravilo vsako netočnost. Če se n. pr. orodje, ki reže zobe, obrabi samo za kakšno štiristotinko milimetra, kar bi imelo za posledico netočne oblike in presledek med zobovi, poseže avtomatska kontrolna naprava vmes. Ta je ugotovila tudi najostrejšemu očesu nevidno spremembo v obliki zob in odrine rezilo, vključni brusilno ploščo, ki rezilo obrusi in mu da za točno delo potrebni obris. Ko se je to zgodilo in ko je kontrolna naprava to ugotovila, vključni rezilo spet v obrat. Pomislimo, koliko dela in kakšne zamude bi nastale če bi moral vse te podrobne procedure opraviti človek sam! S stroji, ki so opremljeni s takšnimi nadziralnimi avtomati, pa izdelajo n. pr. tovarne za poljedelske stroje do 200 popolnoma natančnih zobnih koles na uro in pri tem upravlja en sam delavec istočasno tri stroje!

Odkar imamo svetlobe merilne naprave in opisane končne merile, se tudi ne more več dogajati, da bi se poedini deli

strojev, ki so jih izdelali v različnih delavnicah, pri montaži ne skladali. V prejšnjih časih se je rado dogajalo, da iz poedinih delov, ki so jih izdelali »po meri« v raznih obratih, ni bilo mogoče sestaviti pametno delujoč stroj. »Mere«, ki so veljale tedaj za precizne in enake, so bile iz

umljivih razlogov pač vse prej nego to. Odkar pa določajo mere s svetlobnimi valovi, se takšne nevednosti ne morejo več dogajati, kajti naše merilne priprave so danes res točne in enake, a natančno izdelovanje normiranih sestavnih delov je postalo skoraj otroška igra.

Dežela z mnogimi imeni

Imena, ki so jih dali otoškemu svetu med Južno Azijo in Avstralijo, so tako pestra kakor ta kos sveta sam. Ta imena ne označujejo vsa istega področja, pri nekaterih ne vemo točno, kateri predel otoškega kraljestva imajo prav za prav v mislih. Poleg označbe, ki velja kot »uradna«, namreč poleg »Malajskega otočja«, srečujemo bolj poredko ime »Indonezija«. Označba za tropsko Holandsko, »Holandska Indija« ali »Holandska Vzhodna Indija«, obsega ožji predel, med tem ko sega »Avstralazija« daleč preko tega področja. Neka praktična glava je predlagala nekoč »Malajzijo«, »Malajsko Azijo«, toda tega predloga se niso oprijeli. Nekdo drugi pa sploh ničesar ni predlagal, temveč je samo v stanju onkraj praktičnega premisleka zapisal besedo »Inzulinda«, »Otoška Indija«. To je bil baje Matutuli, sloviti Holandec Edvard Douwes Dekker, regent pomočnik v Lebaku na Javi, ki so ga zavoljo njegovih obtožb proti holandski kolonialni politiki odpustili iz službe in ki je potem zašel v bedo ter se je popolnoma sprl s svojim narodom. Umrl je v tujini. V njegovi knjigi »Max Havelaar«, ki je pred sedemdesetimi leti skušala zbuditi vest holandskega ljudstva proti tlačanski sistem v njegovih kolonijah, je zapisal na zadnji strani: »Kajti

Tebi posvečam svojo knjigo, Viljem Tretji, kralj, veliki vojvoda, princ... in več nego princ, veliki vojvoda in kralj: Cesar krasne dežele Inzulinde, ki se vije tu okrog ekvatorja kakor pas iz smaragdov. Nemara je v resnici v tej knjigi zibelka te besede, ki se je ohranila tu in tam do danes in ni izgubila svojega prvotnega čara.

A NEKDOTA

Vojvoda Viljem Württemberski je nekoč v časih, ko je še obstajala tlačka, slisal dva kmeta, ki sta se prepirala, da-li je ljubezen delo ali razvedrilo. Ni ta se mogla sporazumeti. Končno se je vojvoda, ki ga nista spoznala, vmešal v pogovor in je vprašal tistega, ki je trdil, da je ljubezen razvedrilo, na kakšen način je prišel do tega naziranja. »To ni težko razložiti,« je odgovoril mož. »Tu na deželi smatramo skoraj vsi ljubezen za zabavo, kar ti če bi bila delo, bi ga morali že davno opravljati za dvor naše ga vojvode!«

VSAK DAN ENA

»Mož, s katerim se bom poročila, mora biti junak!«
»Zakaj? Tako strašna pa vendarle nisi videti!«

Obnovite naročnino!

Ruska fronta

Italijanski oddelki napredujejo vzdolž železniške proge nekoga osvojenega industrijskega središča

Kulturni pregled

Vprašanje meril

Če se pojavi v javnosti o isti gledališki predstavi, o isti umetniški razstavi ali o isti knjigi dvoje skrajno nasprotnih mnenj; če si stojita nasproti v mirzi oddaljenosti tečaj priznanja in tečaj odklonitve, popolne hvale in popolne gaje, tedaj ni nekaj v redu, bodisi v kritiki, bodisi v samem pojavu, v predmetu ocene. Povprečen opazovalec, ki morda niti ne pozna predmeta ali pa je pred njim v zadregi, kako naj ga ocenjuje, vidi v takem medsebojnem nasprotju in protislovju dveh sodb nesposobnost kritike, da pride do objektivne sodbe. V tem primeru se mu zdi, da je tako početje sploh odveč in če bi bil javno zapisal to misel, bi mu na ves glas potrdila vsa srenja tistih, ki so se čutili prizadete po kritiki. (Ta srenja ima staro značilno lastnost, da nkdar ne protestira zoper hvalo, marveč samo zoper gajo: kako človeško, čež mero človeško, mar ne?)

Kdor tako misli, se kajnak ne vprašuje, ali nima ta ali ona, v hvali ali v gaji pretirana sodba kakšnega osebnega ozadja: zlasti preglasna hvala je vedno sumljiva, da tiči za njo v tej ali oni obliki naročena reklama. Z druge strani je močnejše — a taki primeri so redki — da gre za tako imenovani avanturistični pojav, v katerem se popolnoma prehajajo okusi merila, dobe in ki ima nekoliko svojih navdušenih in sektarsko nestranskih vernikov, z druge strani pa sponzorizirane ali načelne nasprotnike. Napoved bi se lahko tak kritik kritike vprašal, ali ni tudi sam pred leti in leti v slikami kritik, ki mu neka reč ne ugaja, če-

tudi je njegovemu prijatelju tako všeč, da je kar navdušen za njo. Kdor pozna te reči, se ne čudi, da nekateri pojavi estetskega značaja tega ogrejejo, drugega pa zapuste povsem hladnega in ravnodušnega.

Vprašanje vrednotenja določenih pojavov ni samo v estetiki, marveč tudi v vsem človeškem življenju eno najbolj rahločutnih vprašanj in sega s svojim bistvom globoko v problematiko našega mišljenja in čustvovanja, naše čutne sprejemljivosti, dojemljivosti in zaznavnosti. Ne bi hotel iti tako daleč, niti se baviti v okviru tega sestavka s načelnimi problemi umetniške kritike. Zaradi jasnosti je treba samo reči, da smo v nekem smislu vsi »kritiki«, ker izrekamo vsak dan kakršne koli sodbe, vendar moramo pojem kritike točno določiti in omejiti na metodično presojanje neke stvaritve, na nje vrednotenje z določenimi merili. A tudi to ni še vedno kritika v popolnem in sodobnem pomenu besede, saj bodo o kritiki vedno veljali razni nazori in razne zahteve, a nje oblika bo vsakdar odvisna od različnih stopenj na poti k popolnosti. Vsaka kritika je lahko dogmatična in impresionistična, ali pa je samo impresionistična in samo dogmatična. Nobena miselno utemeljena kritika se ne more izogniti neki večji ali manjši dogmatičnosti in je že zaradi svoje zvestobe določenim ideam odusom ali formalnim pravilom enostranska. Z druge strani pa je vsaka kritika tem bolj impresionistična, čim manj more podrediti neko umetniško stvaritev mimemu analitičnemu primerjalnemu proučevanju. Statično stva-

ritev, kakor je na primer kip ali slika, dalje lirična pesem ali roman, pa tudi glasbena kompozicija, ki je zanj na razpolago partitura, je mogoče ocenjevati in vrednotiti dogmatično. Toda kdo more z onkraj sredstvi, z enakim kritičnim procesom peccolati umetniški dej dinamiznega značaja, na primer stvaritev igralca ali vokalnega virtuoz? Tu je vsako vrednotenje že v bistvu impresionistično in zato v nesporu bližnji subjektivnosti. Pri njem je razno samo ocenjevalčovo stremiljenje po kar moč občutljivem gledanju, njegova osebna poštenost pa seveda njegova namerna občutljivost za sprejemljanje takih vtiskov in njegovo pridobeno znanje, njegova čustvena in intelektualna kultura. Sicer na je treba tudi med kritičnimi impresionisti pravilno ločiti med soboj tiste, ki morajo po naravi svoje funkcije takoli poročati o svojih vtisih in one, ki lahko neki umetniški del večkrat vidijo in ga preučujejo v različnih razpoloženjskih obdobjih umetniške in samega sebe.

Pri vsakem višjem vrednotenju, ki se budi kot ocena, bodisi kot ne zahtevnejša, znanstveno stremiljiva oblika — kritika — včlenja v krog stvarjalnega kulturnega dela je najvažnejše vprašanje meril. Navadna sodba, ki jo ima na primer o neki gledališki predstavi gledališki svet se razločuje od recenzentove sodbe prav tem, da slednji skloni z določenimi merili, zakaj v naravni srojemljivosti in intuitivni dolednosti lahko marsikateri čustveni recenzent: za lastnosti so sploh neizmerljive. Merila, ki jih imamo za presojanje tega ali je ne pri mer neka gledališka predstava uspešna ali ne so po večini racionalna, se prav izjemno tiste skrivnostne, nazonske, intuitivne sfere, v kateri le prava in neizpodbitna domovina ne le umetniške stvaritve, marveč tudi umetniškega doživljanja. A to, kar dobiva-

mo iz te sfere, postane na svoji poti iz nagonske sfere v zavest, iz občutja v zaznavo in v misel nujno subjektivno, ker dobiva intenziteto od posameznikovega sprejemalnega aparata, od moči njegove intuitivne in fantazistično-kreativne nadarjenosti od vsega tistega, kar je prav za prav skrivnost dejelne ali trgne umetniške narave in kar se zlati v občutkih spreminja od človeka do človeka. Ni dvoma, da je tudi pri ocenjevalcu v trenutku njegovega doživljanja umetniške ali umetniškega dela udeležena problematika njegove racionalne narave, vendar mu le ta ne daje več kakor samo neki vtis (impresio) in z njim neko, dejal bi, izžarevajoče jedro, ki po tej prevehi in notranje preobčutjuje vse njegovo poznejše predvsem umstveno in zavestno delo s tem umetniškim doživetjem, ves proces njegovega vrednotenja.

Pozavestnjeni, jasni vtiski in racionalno izdelana merila so nujna sestavina slehernega v umetniško kritiko namerjenega vrednotenja. Če hočemo presoditi ali je uspešna na primer umetniška stvaritev Shakespearove tragedije, moramo poznati nje besedilo in stoniti tako rekoč v njeno ozračje, spoznati osnovni ton, ki preveha sleherno pravo umetniško stvaritev donati avtorjevo vidilno idejo in prevajajoče stremiljenje, znati izmeriti strasti ter duševne in socialne zapletitvaje, ki vrtinčijo dejanje, uganiti vzmet in smisel vsakega dejanja. Skratka, imeti moramo neki pojem o tem, kaj ta tragedija je in kaj je bila avtorju in njegove mu času na tudi o tem, kaj mora biti nam. Brez te predloave o predstavi, ki nastane kot sinteza našega znanja in naše intuicije, ni mogoče presoditi ne celotne umetniške ne njenih posameznih delov kakor so stvaritve izjemnih umetnikov. Merila, ki prihajajo od našega znanja in ki so pridobljiva, so

lahko še vedno različna, ker so razne ne samo stopnje znanja, marveč tudi zorni koti, miselna izhodišča, vendar je tu ne le mogoča, marveč tudi verjetna vsaj do osnovne mere soglasna sodba vseh vestnih ocenjevalcev. (Dejansko je mozel Tolstoj dvajseti v nič drugega Shakespeara, Papini »tragic« »Hamleta« in »Favsta«, a drugi se peli vsake hvalnice prav tem delom kot vrhunski stvaritve nemškega genija.) Različni zorni koti in estetski okusi pa se ne morejo tikati nekaterih tehničnih momentov ter se ne morejo oddaljiti tako daleč, da bi sloba, neizdelano, nedogodano, zanikno in podvporčno nedostavno predstavi za vzorlo unizorile. Za takim razhajanjem stoji vedno moralni defekt v ocenjevalcih, neka izvenumetniška »arrière pensée« neki intores, ki je postal intriga v razpletu presojanja.

So stvari, ki ob pravih kriterijih vodijo ljudi različne estetske dojemljivosti in razsodnosti k soglasju: v slikarstvu in kiparstvu na primer anatomska pravilnost človeških in živalskih likov, perspektive itd., v glasbi tehnična izrazitost kompozicije, preciznost muziciranja, pravilne višine in nižine glasu in zvoka, pravilna instrumentacija in drugo, v literaturi stil, jezik in formalna doganost posameznih zvrsti, v teatru reproduktivni umetniški zvestoba tekstu, tehnična izrazitost pravilnost maske in kostuma, izrazitost afektov v igranju, doživljajska oblika igranja namesto površno vnanje igre itd.

Hotel sem navesti da je v vseh vseh naravni subjektivnosti presojanja umetniških stvaritev mogoče najti nekatere sodbe, onredelena merila in da je brez ča racionalno razstavljanih meril vsa nedvoumno potrebna intuitivna, umetniško doživljajska osnova neuporabna za točno in

Kronika

* **Nagrada za rojstvo dvojčkov.** Iz Dučejevega sklada je Visoki komisar podelil zakoncem Ivanu in Františku Vdmar iz Gaberja 21, občina Dobrova, nagrado v znesku 600 lir, o priliki rojstva dvojčkov.

* **Nad 102.000 novih stanovanj.** Poročevalska agencija AGIT objavlja zanimive številke o razmahu graje stanovanjskih hiš v povojni Italiji. V celem je bilo od leta 1919. do 1940. zgrajenih 102.079 stanovanj, ki obsegajo 309.380 sob in 155.118 stankovskih prostorov.

* **V Nemčiji upadajo ločitve zakonov.** Nemški državni statistični urad je izdelal pregled ločitev zakonov v letu 1940. Vojska se je ugodno izkazala vsaj v tem, da je število ločitev padlo v primerjavi s prejšnjim letom za 18,2 odstotka. Število razvodov, s katerimi je bil zakon razločen, pa je padlo celo za 29,4 odstotka. Poleg vojne ugodno vpliva še 55. nemškega bratnega zakona.

* **Smrtna nesreča pri klanju.** Krajinski kmetijski vodja pri Novi Šteti blizu Güssinga je 27. t. m. hotel klati svinjo. Zupano sin Gustav Steiner naj bi bil s strešnim omamljen žival. Izposodil si je neko staro vojaško pištolo in jo položil v hišo na mizo, ker voda za čiščenje svinje se ni zavrela. Ko je čez nekaj časa segel po pištoli, se je sprožil. Krogla je zadela 20letno Rozo Pumerjevo, ki je bila ravno na obisku pri starši h. Krogla je predrila srce in ramo in se zarinila v bližnjo peč. Nesrečna Roza se je na mestu zgrudila in je kmalu nato izdihnila. Gustav je izprva od strahu potegnil, vendar se je kmalu spet vrnil. Pokojnični soprog je nedavno odrinil k vojakom.

* **Enajst konj je zgrabil lokomotiva.** Hula nesreča je zadela nekega posestnika pri Smihelu na Gorenjem Stajerskem. Več konj je ušlo iz ograje staja in so zdirjali proti bližnji progi. Čeprav so ljudje takoj pohiteli za njimi, da bi jih naglani nazaj v stajo, je bilo že prepozno. Po progi je pridrevla lokomotiva in zavozila naravnost v konjsko čredo. Enajst lepih plemenitih živali je obležalo mrtvih ali hudo poškodovanih na progi.

* **Benška Biennale za umetnike.** Na prošnjo fašistične zveze profesoristov in artistov se je ravnateljstvo Benške Biennale odločilo, da bo v bodoče po en odstotek od cene vsake umetnine, ki bo prodana na njenih razstavah, odvajala podporni blagajni Nacionalnega fašističnega sindikata lepih umetnosti.

* **Pomanjkanje jamskega lesa v Turčiji.** Po poročilu »Donauzeitung« je bilo zaradi pomanjkanja lesa ustavljeno delo v državnem premogovniku Zonguldak ob Črnem morju. Ker je to edini premogovnik, ki zalaga deželo s premogom, bo ustavev delo za delj časa imela nedogledne posledice. Z veliko naglo skušajo dobiti zdej jamski les iz notranje Anatolije. Nepriroke so nastale zaradi izostanka pošiljk rumunskega lesa.

* **Vohunski proces v Sofiji.** V prihodnjih dneh se bo pričel v Sofiji nov vohunski proces. Vanj so zapletene osebe, ki so bile v najožji zvezi z v Anglijo pobeglim Kosto Todorovom, v odsotnosti obsojenim na smrt. Obtoženci so bili že lani v srbski in angleški vohunski službi. Pričakujejo več smrtnih obsodb.

* **Kongres za vojno kirurgijo.** 31. januarja bo pod pokroviteljstvom državnega vodje maršala Antonescu in v prisotnosti rumun-

skega zdravstvenega ministra prof. dr. Toanescu v Jassyju otvorjen kongres za vojno kirurgijo. Povabljeni so vsi rumunski civilni in vojaški kirurgi, ki imajo opravka z vojnimi ranjenimi.

* **Židje morajo delati.** Iz Bukarešte javljajo, da morajo vsi židje, ki so sposobni za delo, brez izjeme do 15. februarja biti najmanj 5 dni zaposleni pri odmetavanju smega. Kdor po preteku tega časa ne bo imel potrdila o opravljenem delu, bo prišeljen židovskemu delavskemu bataljonu in poslan na prisilno delo.

* **Dve tramvajski nesreči v Napulju.** V Napulju sta se v torek na dveh različnih krajih kar druga za drugo pripetili dve tramvajski nesreči. V obeh primerih sta trčila drug v drugega po dva voza. Prva nesreča je zahtevala tudi smrtno žrtev — za poškodobami, ki jih je dobil pri ucaru, je umrl nek delavec — in 16 ranjenih, pri drugi pa je bilo ranjenih 5 oseb.

* **Tri smrtne žrtve zastrupitve.** V Comu so našli te dni 46letnega Carla Cazzaniga, njegovo ženo in njunega podna, emnika mrtve v njihovih posteljah. Preiskava je ugotovila, da so se vsi trije zastrupili s pokvarjenim živili, iz katerih je žena prejšnji večer pravičila večerjo.

* **Blaznež, ki je ukradel truplo iz mrtvašnice.** O nenavadni pustolovski prouci iz Taranta. Nekaj ponorel človek je ponoril preplezal pokopališče; zid in se vtihotal v mrtvašnico, kjer je na odru ležalo truplo neke ženske, katere pogreb je bil najavljen za naslednji dan. Izkoristil je trenutke, ko se je mrtvišč čuvaj odstranil, ter naložil truplo, z njim vred spet preplezal zid in izginil v temo. Lahko si zamišljamo razburjenje in obup sorodnikov pokojnice, ki so naslejnje jutro prišli, da pripravijo pogreb. Policija je takoj začela poizvedovati za skrivnostnim posebnostem, a mu doslej še ni prišla na sled. Truplo pa so našli v gozdu kakšen kilometer od pokopališča, kjer ga je odložil blazni tat.

IZ LJUBLJANE

u— Zaradi kršnih listov in drugih osebnih dokumentov, ki jih je treba pripraviti zaradi dopolnitve podatkov v anagrafskem zavodu, je sedaj prebivalstvo v dvomu, če bo treba te dokumente oddati. Zato pa nismo poasni, da bo treba vse dokumente v anagrafskem zavodu samo pokazati ter jih bo vsak takoj spet dobil nazaj. Posebno pa opozarjamo, da so dokumenti veljavni samo z matičnim zapisom. Ne zadostuje namreč samo številka rojstnega, krstnega, poročne lista ali drugega dokumenta, temveč mora biti na vsakem dokumentu zapisana tudi številka zveza matične knjige, ter zaporedna številka dotičnega novorojenca, krstjenca ali poročenca v tej matični knjigi. Kdor ima svoje dokumente že v redu, mu torej ni treba iskati novih listov, oni pa, ki kakšnega dokumenta nimajo, jih pa dobe v dotičnih župnih uradih za ta namen takse prosto.

u— **Popisne pole za živilske nakaznice** morajo hišni gospodarji zanesljivo oddati najkasneje do 4. februarja v ljudskih šolah, in sicer samo ob delavnikih od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. Poleg ljudskih šol pa prevzema popisne pole tudi vratar mestnega magistrata ves dan ob delavnikih ter tudi ob nedeljah in praznikih. Da ne bo na magistratu nepotrebnega iskanja, opozarjamo, da je vratarjeva soba v pritličju takoj na desni strani v veži hiše za vodnjakom. Kar se pa podnajemnikov tiče, moramo opozoriti, naj se naznanijo in vpišejo tako kot se pri prvem popisu. Kdor se je torej vpisal na polo družine, kjer stanuje in tudi tam dobiva svojo živilsko nakaznico, naj bo njegovo ime tudi sedaj na popisu poli družine. Če je pa pri prvem popisu sam oddal svojo popisno polo ter svojo živilsko nakaznico dobiva sam ali pa druge, naj tudi sedaj izpolni svojo posebno popisno polo, seveda v dveh izvodih kot vsi drugi upravičenci. Veliko napak je tudi na drugi strani popisne pole po III. točki 5, kamor mora družinski glavar vpisati samo tiste, ki niso na hrani doma, temveč dobivajo hrano v kakem zavodu, n. pr. v delavskem domu, bolnišnici, otroškem zavetišču ali drugih podobnih zavodih ter za to nimajo svojih kart in brez svojih kart dobivajo hrano v dotičnem zavodu.

u— **Dopolavoro za smučarstvo.** Pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani organizira dve važni prireditvi za zimске sporte. Izvoljeni bodo smučarji in smučarke, ki bodo poslani v Cortino d'Ampezo. Tu bodo tekme za razno prvenstva. V Ljubljani bodo prirejene smučarske tekme za moške verjetno 15. februarja, za ženske pa 22. februarja v Ko-

čevju. Pravila za sodelovanje bodo pravočasno objavljena. Pokrajinski Dopolavoro bo trpel potne stroške in bo nudil poročstvo vsem, ki bodo na prireditvi sodelovali.

u— **Jubilejni program v Veselem teatru** se v soboto, nečelje in ponedeljek! Naš jubilejni program, ki je sestavljen iz samih najboljših točk dosedanjih programov, predvajamo v soboto ob 18.30, v nedeljo in v ponedeljek na Svecnico pa ob 14.30, 16.30 in 18.30. Posebno opozarjamo na ta izbran program vse tiste, ki niso videli naših prvih spredov. — Predprolaja vstopnice v soboto od 10. do pol 13. in od 16. ure dalje, v nedeljo in ponedeljek pa od 10. ure dopoldne neprekinjeno do večera.

u— **Umetnostna razstava slikarjev Nandeta in Draga Vidmarja** bo odprta v nedeljo dne 1. februarja ob desetih dopoldne v galeriji Obesnel na Gospodovski cesti. Brata-umetnika razstavlja svoja novejša dela, zajeta iz življenja naše vasi, in bodo tudi to pot vzbudila pozornost vseh, ki imajo zanimanje za našo upodabljačo umetnost. Vabimo obiskovalce, da si razstavo ogleda. Posebna vabilna niso bila razpisana.

u— **V petek, dne 6. februarja** bo koncert v Ljubljani violinistka Pina Carmirelli iz Rima. To bo drug. koncert velike violinistke umetnice v našem mestu. Prvega je uspešno izvedla lani, meseca julija z resničnim velikim umetniškim uspehom. Podrobnosti in spored slede. Predprodaja bo od jutri dalje v knjigarni Glasbene Matic. Koncert bo v veliki Filarmoniki, dvojni.

u— **Izgubljeno.** Po Kajanovi ulici do tečajarske pošte sem izgubil važno pismo, naslovljeno na Vero Remec Najd telja prošim, la ga odda pri vratarju v dramatem gledališču.

Iz pokrajine Trieste

Velik uspeh »Bohemes«. Kakor prva predstava, je tudi repriza opere »Boheme« v Verdijevem gledališču dosegla velik uspeh. Obiskovalci je do zadnjega kotička napolnilo gledališče in z viharim navdušenjem nagradilo zlasti oba nosilca glavnih vlog, Mafaldino Favero in Giovannija Malipiera. Prav tako je bil živahna odobravanja deležen dirigent Gianandrea Gavazzen. V soboto bo prva predstava opere »Dafne«.

Smrtna nesreča na železniški progi. V noči od torka na sredo je imel 52letni progovni čuvaj Albino Bergamasco iz Sagrada d'Isonzo službo na odseku proge Monfalcone-Ronchi. Sud. Ko je prišel do križišča Cave-Selz, pa je postal žrtev usodne nesreče. Zato plinil v svoje delo, je sicer opazil, da nasproti prihaja vlak, a ko se je umaknil na vzporedni tir, je prežrl, da prvi vlak tudi za njim. Lokomotiva je nesrečno čuvaja zagrabila in s tolikšno silo vrgla ob progo, da je ves razmesarjen na mestu izkrvavel. Kmalu nato sta dva karabinerja, ki sta na patrulji prišla mimo, našli njegovo truplo ter poskrbela, da je na kraj nesreče prišla sodna komisija.

Sodišče lise 55. januarja. Mestna občina opozarja, da je razpisal natečaj za 55 mest pravnih stroke na sodišču. Natečaj je bil objavljen v 287. številki Uradnega lista dne 5. decembra 1941.

Iz Novega mesta

n— **Izdaja pri Novari.** V ponedeljek bo gostovalo v Prosvetnem domu Narodno gledališče z znano švicarsko dramo »Izdaja pri Novari«, ki nam pretresljivo podaja srednjeveške vojne dogodke. Vsi nastopajoči umetniki bodo nastopili v srednjeveški opravi, kar bo posebno privlačno za novo meško občinstvo. Za okoliščane bo posebna predstava popolne. Zaradi velikega zanimanja si nabavite vstopnice pravočasno v Ljudski posojilnici.

n— **Dogon živine.** V torek je bil na Loki deveti uradno odrejeni sejem, na katerega so kmetje ponovno prignali dokaj več klavne živine, kakor na zadnji sejem. Večina živine je bila od komsje je ocenjena kot prvovrstna in kaj hitro prodana. Istočasno je bil četrti uradno odrejeni sejem za odkup prašček. Pripeljano je bilo skromnejše število prašček, vendar med njimi nekaj prav lepih dolenskih ščetinarjev in težkih prisutarjev, ki so si hitro in dobro v denar. Cene goveji živini in klavnim praščem so ostale iste kakor na zadnje odrejenem sejm.

n— **Mojski izpiti.** V soboto popoldne in nedeljo dopolne so bili v prostorih skupnega združenja obrtnikov v Novem mestu mojski izpiti, katere je polagalo 18 posojilnikov iz vse Dolenske. Izpiti komisiji je predsedoval delegat zbornice iz Ljubljane, pomagali pa so mu posamezni novo meški mojski. Vsi kandidati so pokazali prav zadovoljivo znanje in položili mojstr-

Nemška letala s o neprekosljiva

Hrvatska poročevalska agencija Croatia objavlja razgovor svojega poročevalca s hrvaškimi letalskimi prostovoljci, ki so od svojih edinic na vzhodu prišli za nekaj časa na dopust v Zagreb. Povod za razgovor je dalo nedavno objavljeno odklikovanje članov hrvatskega prostovoljskega letalskega zbora na vzhodu.

Samo ena edinica, tako pripovedujejo voljaki, ima doslej 18 težkih napadov za seboj ki so vodili vedno v globokih poletih nad sovjetskimi četami kolonami, železniškimi napravami in drugimi vojaško važnimi cilji. Že pred omembo hrvatskih letalcev v nemškem vojnem poročilu, jih je še prav posebnim pohvalil generalfeldmaršal von Kesseling. Že pri prvih poletih so se hrvatski letalci privadili nove taktike napadov na sovjetska letala. Ognjeni krst Hrvatov je bil, ko so vzdržali dve uri v strašnem sovražnem obrambnem ognju. Brez izgub so se izvlekli iz tega pekla, razen majhnih poškodb na letalih od drobec granat.

Hrvatski letalci so se udeležili tudi bombardiranja Moskve in so tedaj napadli v njeni neposredni bližini neko letališče. Cilji

so bili odlično zadeti, kar je pozneje potrdila posadka spremljajočega nemškega bombnika. Tehnično osebe hrvatskih letalskih edinic se je že kar najbolj spoznalo s troji. Ena najvažnejših zadanih nalog je bila razrušenje nekega prometnega vozla pri Moskvi. Izredno prikladne vremenske prilike so omogočale pod varstvom oblakov napade v nizkem poletu, kar je učinek bistveno zvišalo.

O nemških aparatih se slišijo same pohvale. Material in konstrukcija ter tehnična oprema so neprekosljivi. Često je sovražna krogla zadela v motor ali stabilizator, kljub temu pa je letalec lahko vedno dosegel svoje letališče brez večje škode. Tudi posebno težke nočne polete so hrvatski prostovoljci vedno uspešno izvedli.

Po poročilu iz Berlina je cela vrsta hrvatskih letalcev za svoje junaško udeleževanje prejela visoka nemška odklikovanja. 12 letalcev je bilo odklikovanih z železnim križcem 2. stopnje. 6 letalcev pa z vojnim križcem 2. stopnje. Ostalim članom hrvatskega letalskega zbora je dal poveljujoči general svoje priznanje.

ski izpit z dobrim uspehom. Največ kandidatov je bilo čevljarske in mizarske stroke, ter so položili izpit čevljarji: Jermin Mihko iz Slatnika, Slapšak Franc iz Mirne, Sladič Franc iz St. Ruperta, Kovačič Anton iz St. Jerneja in Plavčič Franc iz Gornjega Vrhovlja; mizarji: Košir Alojz iz Broda, Vidmar Martin in Zupančič Franc iz Gotne vasi, ter Urbanč Alojz in Jevšek Milica iz Novega mesta; krojači: Rifej Franc iz Lešne, Brej Avgust iz Novega mesta, Vrančič Alojz iz Adlešćev in Zamen Martin iz St. Ruperta; ključavničarji: Mehak Rudolf iz Metlike in Krajšek Franc iz Ljubljane; šivilja: Francka Hočvarjeva iz Podmostca in kovač Krajšek Franc iz St. Janža.

n— **Nesreča pri delu.** 66letni posestnik Franc Kastelic iz Jame pri Smihelu je pred domačim hlevom razkladal gnoj. Na poldebelih tleh mu je spodrsnilo in težek koš gnoja mu je zlomil nogo. — 28letni delavec Anton Mohar iz Bučne vasi je v kamnolomu skočil s skale in si zlomil levo nogo. — 61letni posestnik Cigoj Ivan iz Kočevja je v gospodarskem poslopu padel po nesreči po stopnicah in si hudo poškodoval levoico. Ponesrečenci se zdravijo v bolnišnici v Kandiji.

Iz Hrvatske

Letalci z vzhodnega bojišča v Zagrebu. V soboto so prišli na kratak oddih v Zagreb nekateri hrvatski letalci z vzhodnega bojišča, med njimi podpolkovnik Džal in kapetana Vladimir Ferencina in Stipčić. Kakor znano, sta podpolkovnik Džal in kapetana Ferencina odklikovana z železnim križcem 2. stopnje in predlagana za odklikovanje z istim redom 1. stopnje. Po poročilih hrvatskih listov je podpolkovnik Džal sestrelil 5 sovjetskih letal, kapetana Ferencina 4, kapetan Stipčić pa tri sovzarna letala. Te dni bo podpolkovnik Džal govoril tudi v zagrebškem radiu, kjer bo podal pravo sliko o junaštvu hrvatskih letalcev.

Imenovanih je 16 začasnih vodij državnih zvez. Poročali smo že, da bodo vse kulturne, stanovske, športne in druge organizacije, organizirane po voditeljskem načelu, tvorile sestavni del ustaškega pokreta. Zdej je Poglavitnik imenoval začasne vodje posameznih zvez. Anton Kavran bo vodil Hrvatsko zvezo obrtnikov, dr. Mirko Košutić Zvezo hišnih posestnikov, inž. Junus Mehmedagić Zvezo dobrodelnih društev, Ivo Bogdan Zvezo svobodnih poklicev, dr. Mile Starčević Zvezo kulturnih in prosvetnih društev, Husein Džog-Dubravčić Zvezo upokojencev, Mano Bilović Zvezo samoupravnih nameštencev, dr. Ante Pavlović Zvezo privatnih nameštencev, Mate Jagatić Kmečko zvezo, inž. Ivo Bulić Delavsko zvezo, Josip Hrsk Zvezo državnih nameštencev, inž. Joško Karlovac Zvezo industrijev, Miško Zebić Zvezo sportnih in planinskih društev, Salko Klečević Zvezo trgovcev, Ivo Javor Gasliško zvezo in Alojz Pečnik Hrvatsko delavsko zvezo v Zagrebu.

Hud mraz tudi na Hrvatskem. Zaradi mraza so zadnje dni nastale ovire v železniškem prometu. Vlaki imajo po več ur zamude. Liška proga je še vedno zaprta, na progi pri Zdrmanju je mraz tako hud, da so vsa dela na očiščenju proge nemogoča. Iz Zagreba poročajo, da je zamrznila glavna struga Save. Zamrznjeno je tudi Maksimirska jezero. Živo srebro se v jutranjih urah giblje od —20 do —30 stopinj.

spevki A. Schafflinja, Fr. Ribezza, R. Parbenja, M. Bartolija, G. Prage, S. Bettinija, G. Fioce, R. Cesija, C. Tagliavinija, G. Mavra, A. Cronie in E. Damjanija.

Prvi slovar ukrajinskega jezika v italijanskim. Euhon Onatsky, avtor knjig »Grammatika ucraina« in »Studi di storia e di cultura ucraina«, je izdal v založbi IRCE v Rimu obsežnejši »Vocabulario ucraino-italiano«.

Telojeva epopeja »Vojna in mir« je izšla v novem italijanskem prevodu kot 50. zvezek Mondadorijeve »Biblioteca Romanica«. Prevod je iz peresa Erna Cadel, ki je posvetil temu romanu več let potrpežljivega in vestnega dela. Prevod je integralen, prirejen po najnovejši kritični izdaji. Listi poudarjajo, da je s tem dobil italijanski jezik definitivno besedilo enega največjih pripovednih del, s katerimi se ponosa Evropa. Za sedaj je izšla prva knjiga na 1160 straneh.

Zgodovina Bolgarov. Milanski Institut za proučevanje mednarodne politike je objavil knjigo Ferraria Carla Antonia »Storia del Bulgaria«. — Istotam je izšla knjiga slavista Wolfganga Glustija »Il Panslavismo«.

Grški teater v izveleku. Emil Stalger je napravil zanimiv potkus: približati hoče avtorje grških tragedij širšemu občinstvu z izborom najlepših mest v njihovih delih. Knjiga z naslovom »Gedenken aus griechischen Tragedien« je izšla pri založbi Atlantis v Curihu.

Ernesto Rozzano je izdal v zbirki »Colonna di studi metascientifici«, ki jo je začel urejati dr. Gastone De Boni, obsejni opis »Popoli primitivi e manifestazioni«. Pisec razpravlja na podlagi obsežnega gradiva o pojavih telepatije, jasnovidnosti, levitacije, materializacije in o drugih nadnormalnih manifestacijah pri primitivnih ljudstvih.

Obroki kruha ostanejo nespremenjeni. Hrvatsko gospodarsko ministrstvo je objavilo da ostanejo v nasprotju z razširjenimi vestmi obroki kruha isti kakor doslej. Vsaka oseba dobi dnevno 200 gramov kruha, težki delavci pa 400 gramov.

Zagreb dobi nove tramvaje. Čeprav živimo v vojnem času, hoče uprava zagrebske cestne železnice zadostiti vedno večji zahtevam prometa. V delavskih elektricah cestne železnice so že v gradnji novi vozovi, ki bodo daljši in večji od sedanjih. V vsakem bo prostora za 85 potnikov, medtem ko je bilo v starih prostorih samo za 75 potnikov. Po predvidenem načrtu bodo dali nove vozove v promet aprila meseca. Če se bodo novi vozovi obnesli, bo tramvajska uprava v doglednem času z njimi zamenjala vse stare vozove. Z velikim povečanjem tramvajskega prometa se je zvišalo tudi število nameštencev na 980. Obenem z gradnjo novih vozov, imajo v načrtu tudi izgraditev nekaterih novih prog.

Plinski rezervoar za 30.000 m³ plina. Zagrebska mestna občina bo zaradi vedno večje potrebe svetilnega plina zgradila nov rezervoar, ki bo zadostoval najmanj 20 let vsem potrebam mesta. Gradbeni stroški bodo znašali 8 in pol milijona kun. Delo je prevzela neka nemška tvrdka.

Zbirka toplih oblakov za nemško vojsko. Izreden uspeh je dosegla zbirka volnenih in kožuhovinskih oblakov med pripadniki Ra-ha na Hrvatskem. Iz vseh krajev, kjer so nastanjeni Nemci, so prihajala darila. Nad 3000 kosov je bilo oddanih s posebnimi vagoni. Ko so vagoni zapuščali zagrebški glavni kolodvor, je bila s sodelovanjem hrvatskih vojaških oblastev prilejena majhna veselost.

Regulacija Kolpe od Karlova do Siska. Pretekli teden se je mudil v Zagrebu karlovski župan g. Franjo Peak. Ob tej priliki se je sestel z inž. Valerijem Riesnerom in z njim obravnaval vprašanje regulacije Kolpe od Karlova do Siska. Načrt za regulacijo je bil izdelan že pred prvo svetovno vojno in ga bo treba dobiti od madžarskega ministrstva za narodno gospodarstvo, kjer ga hranijo v arhivu. S pripravo glavnih deli hočejo začeti že spomladi.

Povratek vojnih ujetnikov iz Nemčije. Minuli tetrtek je prispela v Varaždin večja skupina hrvatskih vojakov, ki so bili v nemškem vojnem ujetništvu. Vojaki so izjavili, da se jim je v Nemčiji dobro godilo in da so bili popolnoma zadovoljni.

Poštni promet med Hrvatsko in Srbijo. Hrvatsko prometno ministrstvo sporoča, da bo poštni promet med Hrvatsko in Srbijo v nekaterih obmejnih krajih ukinjen in se bo vršil le skozi Zemun.

Grški pevci v Zagrebu. Kakor smo že poročali, je preteklo soboto priredil grški mestni pevski zbor v Zagrebu svoj koncert pod vodstvom profesorja von Schmiedla. Izvajali so Brahmsov »Requiem«. Zagreb je goste prisrčno sprejel. V čast grškega župana dr. Kaspara je priredil zagrebški župan Ivan Werner sprejem, ki so se ga udeležili med drugimi korporacijski minister dr. Lovro Sušić in zastopniki kulturnega in političnega življenja. V soboto popoldne je gostom priredil čajanko nemski poslanik v Zagrebu Siegfried von Kasche. Koncert sam je bil iskren dokaz hrvatsko nemškega prijateljstva. Zboru, dirigentu in solistom so bili poslušniki izredno hvaležni in so jim navdušeno ploskali. V znak priznanja so prejeli gostje več vencev s hrvatskimi trobojnicami in album mesta Zagreba.

Leto dni Nezavisne države Hrvatske. Pod tem naslovom bo državni obveščevalni in propagandni urad izdal knjigo, v kateri bodo opisani vsi napori in delo, ki je bilo z uspehom vloženo v izgradnjo nove države. Cena knjigi bo v predplačilu 1000 kun.

4000 oseb kaznovanih zaradi slabega zaupanja. Zakonsko odredbo o zatemanju so začeli v Zagrebu izvajati z vso strogostjo. Doslej je bilo mestnemu načelnstvu prijavljenih 4000 oseb, ki niso zadostno zatemanje svojih stanovani. Mestno načelnstvo zdaj rešuje te prijava in določa kazni. Po izrečni žrti mestnega župana bodo znekrast kazni kar najmanjše, ker je župan prenehal o redoljubnosti zagrebških meščanov.

Naše gledališče

DRAMA

Petek 30. jan.: ob 15.: Boter Andraž. Izven. Dijaška predstava. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. Sobota 31. jan.: ob 17.: Voda. Izven. Cene od 15 lir navzdol.

OPERA

Petek 30. jan.: ob 17.: Prodana nevesta. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

MRAKOVO GLEDALIŠČE

Franciskanska dvorana. Nedelja, 1. februarja ob 18.: Elektra. Ponedeljek 2. februarja ob 10.30: Elektra.

Poslednji dve uprreditvi grandiozne grške umetnine bosta v nedeljo in ponedeljek. Ker so cene globoko znižane, je možnost obiska dana vsakomur. Blagajna franc. dvorane posluje od sobote dalje od 10.—13. in od 15.—17.

Friderik Lupša bo nastopil danes kot Keal v »Prodani nevesti«. (Glej članek v Kulturnem pregledu)

kulturno veljavno izrekanje kritičnih sodb. Te sodbe seveda ne vodijo, kakor v svetu eksaktnih znanosti in matematike, k možnosti popolnega in za vse veljavnega soglasja, vendar omejujejo popolno samovoljo, izrazito subjektivnost in načelno enostranost. Predstava, ki jo ima človek sam o idealni doganosti neke stvaritve, se meri z izvršenim delom, izvršeno delo tega se primerja z izvršenim delom onega, razčlenjuje se miselne sestavine in tehnične priključke, odkrivajo se prvinski elementi dela določa se zorni kot za gledanje stvaritve skratka, izvršuje se zavestno vrednotni proces, ki hkrati upošteva vse prednosti umetniške tradicije. Samo primitivno okolje, kjer ni te sedesilne mnogih umetniških doživljanj in samo primitiven človek, ki doživlja navno in brez vsake umetniške izkušnosti in kulturne odgovornosti, lahko sprejema umetniški kamer za kruh in umetniškega škorpiona za ribo. Pa še to je redkokdaj, saj kažejo narodna pesem, ljudski melos in ljudska ornamentalna umetnost da je tudi preprostem človeku dano to kar imenujemo umetniški čut in celo to kar prinašata kultura in tradicija — okus.

Vzlic vsemu vrednotnemu subjektivizmu je treba torej stremeti po objektivnosti sodb po pravičnosti meril, po znanstveni metodi v obravnavanju pojavov k s. vsaj v nekaterih svojih delih dostojno študiju razčlenitve primerjav in sintetičnemu nazoru. Jasna merila naj razganjajo msk samovolje.

ZAPISKI

BASIST FRIDERIK LUPŠA — PRVIČ KEKAL

Basist Friderik Lupša je izmed naših mladših pevcev med najposrebljenimi in tudi naša Opera, kjer si je že kmalu po svojem vstopu v vrste njenega članstva pri-

dobil sloves talentiranega ter zlasti še resnega in vestnega mladega umetnika. Kot pevec izvira iz šole našega priznanega pevškega pedagoga prvaka naše Opere, ravnatelja Julija Betetta, ki mu je s svojimi bogatimi izkušnjami in tehničnimi nasveti v nemajhnih meri pripomogel, da se je tako kmalu in tako vidno uveljavil na našem odru. Tako se je od sprva manjših partij kaj hitro povzpelo do večjih in glavnih, v katerih je že doslej popolnoma opravičil nade svojega učitelja, in naše glasbene javnosti. Med najznačilnejšimi in najuspešnejšimi Lupševimi odskimi stvaritvami zadnjih let naj omenimo le lik kneza Gremalja v »Oneginu«, povodnega moža v »Rusalki«, Mefista v »Faustu«, dočim se je letos izkazal predvsem kot Sparafucile v »Rigolettu«.

Tako je Lupša na našem odru rasel in zorel, dokler se ni sedaj povzpelo do partije, ki je tudi za starejšega, rutiniranega pevca več kot trd oreh, do Kečala v »Prodani nevesti«. Lupšev lik Kečala bo tem bolj zanimiv, ker je našemu občinstvu zlasti dobro znana resnično mojstrska kreacija njegovega učitelja Betetta, pri katerem se je gotovo imel priliko v njej veliko naučiti. Zato razumljivo vlada med našim občinstvom za natsop mladega, simpatičnega pevca, ki bo v petek, dne 30. t. m., zelo veliko zanimanje. Ob njevo strani bodo pri tej priliki nastopili: naša odlična, italosko in pevsko vsekoži sveža in zdrava Marinka — Ksenija Vidaličeva, Janko — Franc, Vašek — Banovec, Krušnova dva — V. Janko in B. Stritarjeva, Miha — Dolničar, Hata — Španova in Esmeralda — Barbičeva.

K sporu za »Elektra«. G. dr. J. C. Oblak pravi v včeršnjem članku »Po reprizi Elektr«, da vsaj za reprizo ni povsem

mnenja »o fil. delnosti Jutrova kritika, kakor da bi bil »poskus« z »Elektro« popolnoma neuspeh. — »Jutrova« kritika lahko k tej dobrohotni opazki pripomni samo to, da je njegov pogled na problem uprizarjanje Sofokleja nekoliko drugačen in zahtevnejši, ter

SPORT

Osem table-teniških moštev

bo igralo na turnirju Mladike za moštva, ki se bo začel jutri in končal v ponedeljek

SK Mladika se je odločila, da prvič izevde turnir, na katerem bodo sodelovala samo moštva. Razen Hermesa se so vsa druga moštva pisirala na treh turnirjih na razna mesta. Seveda so igrala na izpadanje in če prideta dva enaka kluba skupaj, zmaga malo boljši, čeprav je premaganec velikokrat precej močnejši še od katerega drugega moštva, ki mu je pa bil zreb bolj naklonjen. Da se to odstrani, bodo na tem turnirju igrala vsa moštva, in sicer verjetno Hermes I., Korotan I. in II., Slavija I. in II. ter tri moštva Mladike, vsako z vsakim, ne da bi premaganci izpadli. To bo tudi za prihodnji turnir

najboljši trening, ker se bodo spoprijeli skoraj vsi igralci med seboj.

Med klubi vlada veliko zanimanje za potek, posebno pa glede končnega rezultata in prvaka. Vsi štirje klubi »škilijo« na prvo mesto, čeprav so favoriti Hermezani, toda tudi ta mala bela žogica je že marsikomu prekrizala račune.

Za turnir, ki bo v soboto že od 13. dalje in v ponedeljek vse dan, je vodstvo turnirja sklenilo preurediti igralnega prostora, ki bo ločeno od gledalcev. Slednji pa bodo tudi imeli možnost zasledovati vse igrane in že odigrane partije.

jajočemu sporedu še zmerom dodajati nove in nove tekme.

Zarko Dolinar, znani hrvatski tableteniški igralec in večkratni bivši jugoslovanski in sedaj prvi hrvatski prvak v tej sportni panogi, je bil povabljen na mednarodno prvenstvo tekmovalcev v table-tenisu, ki ga bodo organizirali Slovaki v dnevih 8. in 9. februarja v Bratislavi. Kakor pravijo, bi imel Dolinar sploh ostati nekaj časa v slovaški prestolnici kot trener tamkajšnjih igralcev.

Nemško prvenstvo v hitrostnem drsanju je bilo preteklo nedeljo odločeno v Celovcu, in sicer v korist Bieserja iz Monakova, ki je nabral 204.606 točke pred Egerlandom in Mayem, obema iz Berlina. Njegova zmaga je bila toliko lažja, ker večkratnega prvaka in najnevarnejšega tek-

meca Wazuleka z Dunaja zaradi težkih poškodb iz vojne, ki so mu za vedno onemogočile nastop, ni bilo več na tekme.

O napaki, ki ni bila napaka. Ko smo v predzadnji številki našega lista zabeležili končne izide na evropskem prvenstvu v amaterskem boksanju v Bratislavi, in zapisali za vsako kategorijo boksačev — po italijanskim virih — tudi imena novih evropskih prvakov, se nam je v prvi naglici vrnila neljuba pomota, ki smo jo posneli po omenjenem viru in je tudi po svojevrstnem slučaju našla pot v italijansko besedilo. Primer, o katerem pišemo, se nanaša na zmagovalca v težki teži Nemca Hoffa, ki pa je trenutno v vojaški službi in je prišel na tekmovalce v uniformi poročnika (tenente). Italijanski poročalec je sporočil svojemu listu Hoffovo ime skupno z okrajšavo za čin poročnika (ten.) in od tod potem ni bilo več daleč do so številni italijanski listi — in kakor ugotavljamo naknadno, tudi nekateri nemški — prekrstili zmagovalca v tej kategoriji v Tenhoffa. In mi smo šli za njimi...

Dokončno dogovorjen je sedaj dvobojski za evropsko prvenstvo profesionalnih boksačev srednje teže med Nemcem Besselmannom in Italijanom Casademem. Oba boksača bosta nastopila dne 26. februarja v Kölnu.

S francoskim parnikom »Lamoriciere«, ki se je onl dan potopil ob španski obali je izginil tudi znani francoski skakalec »pallaco Lacombe« o katerem od tedaj ni nobenega glasu več. Mož je dvakrat zelo uspešno zastopal francoske barve. In sicer leta 1938. proti Angliji in proti Poljski Lacombe je zadnje čase študiral v Antibesu in se je z omenjenim parnikom vračal k svoji družini v severno Afriko.

Vedno globlje v zemljo

Vsemogoče številke nam mrgole pred očmi in nam kažejo vsakovrstne rekorde. Toliko kilometrov na uro prelet; novo letalo, toliko in toliko metrov visko so se poglajali najsavnejši atleti; vedno več je takih rekordov. K ogromni družini slavnih podvigov lahko vsekar štejemo tudi globine, do katerih je človek najgloblje prodiril v zemljo.

Eiffelov stolp je visok »samo« 300 m, kar je zelo malo v primeru z največjimi izkopi v zemeljsko skorjo. Le primerjamo naslednji številki: višino Eiffelovega stolpa ter globino jaska v Transvalu, ki znaša 2150 m. To je najgloblji jasek na zemlji. Kaj je dovedlo ljudi, da so tako globoko rili pod zemljo? Saj je ogromna globina tega jaska: v njem bi lahko nagrmadili 7 Eiffelovih stolpov, pa še ne bi dosegli zemeljskega površja. Zemlja skriva v svoji notranjosti ogromne zaklade: rude, nafto, zemeljski plin, vroče pare. Ali da se človek polasti teh dobrin, jih mora tudi najti. V premočjih ni treba mnogokrat globoko kopati, da pridejo do debelih, skoraj neizprnih žil dobrega premoga. Globoko pod kameniti skladi je nafta. Da pa pridejo do nje, je treba zavrtati globoke luknje. Takav vrtnanj stane mnogo denarja, toda vsi ti stroški se skoraj vedno bogato vrnejo. Jasek v Transvalu pa vseeno ni največja globina, do katere je dosegel sveder. Dolgo časa je bila najgloblja izvirtnina v Zgornji Slezijski pri Czuhovu: 2240 m! V Pensilvaniji so pri iskanju zemeljskega plina našli zemljo 2258,72 m globoko. Se globlje so zavrtali zemljo v Zapadni Virginiji, blizu Fairmonta. Tudi to podjetje se je ponesrečilo: v globini 2310 m se je zlomil sveder! Ta rekord je bil kmalu presežen: v Kaliforniji so dospeli v Orange County s svedrom 2440 m globoko. V horizontalni smeri je bilo mogoče prodreti še v mnogo večji daljavi v zemeljsko notranjost. Predor, ki vodi od jezera Huntingtona v Kaliforniji je širok 4,5 m, dolg pa 19.730 m. Po tem izredno dolgem predoru se pretaka voda jezera, katero potem uporabljajo za pogon turbin. Predor je torej 8 krat daljši od izvirtnine pri Fairmontu. Toda ko primerjamo te številke s premerom zemlje, šele vidimo, da ne predstavljajo nikake posebne globine. Saj znaša najgloblja izvirtnina samo 1/2750 radija zemlje. Ako bi imeli globus s premerom 1 metra, bi morali vanj zabosti šivanko le 2/10 mm globoko, da bi tako naznačili največjo globino, katero je človek dosegel z vrtnanjem.

V izredne globine vrtajo samo pri iskanju petrolejskih vrelcev. V premočjih se običajno omeje na globino približno 1200 m. Pri prodiranju v zemljo ne ovira delavcev samo težaven odvoz izkopanega materiala. Glavna težkoča je pomanjkanje svežega zraka in zelo visoke temperature v globini zemlje. Čim globlje prodi-

ramo, tem topleje je. Na vsakih 33 m naraste temperatura zraka za približno 1° C. V globini 1000 m naraste temperatura že za 30° C, v globini 5000 m pa za 151° C. Toda te številke niso popolnoma točne. Ponekod temperatura se hitreje narašča z globino, ponekod pa tudi počasneje. Jasek v Transvalu je tako izredno globok le zaradi dragocene rude, ki jo tamkaj kopljejo: zaradi zlata...

Nad 2258 m globoko izvrtnina v Pensilvaniji je odkrila velike količine zemeljskega plina. Plin zdaj uhaja po drobnem rovu na površje zemlje, kjer ga zajamejo in po cevovodih odpravijo v industrijska podjetja, kjer ga uporabijo predvsem za kurjavo. Dnevno pride iz tega vrelca 6000 kub. m plina na dan. Ponekod uhaja tudi vroča para, ki jo prav tako uporabijo za grejte. Pri Castelnovu uhaja na prosto velika količina vodne pare, katere temperatura znaša 180° C.

Vrtanje v zemljo ni le zelo drago, temveč tudi zelo zamudno. Za doseg takih globin morajo biti na razpolago izredno močni vrtni stroji, katerih svedri morajo biti iz kovine, ki lahko načne tudi najtrše kamnine. Pri Ligonieru v Pensilvaniji so vrtali 31 mesecev, da so dospeli 2258 m globoko. Stroški so znašali 150 tisoč dolarjev. V začetku je delo hitro napredovalo, gornje plasti so bile razmeroma mehke. Dostj gladko je šlo do globine 2072 m. Tu so našli na sila trde kamnine, in vrtanje je šlo prav počasno; od rok: vsak dan so napredovali le za 30 cm. In cela plast je bila 78 m debela!

Človek ne miruje. Dosedanje globine ne zadostujejo želji, da se razkrijejo skrivnosti zemlje. Na lovu za zemeljskimi zakladi bo predrl človek vsa mogoča zagrnjala, za katerimi skriva zemlja svoja bogastva.

O rusko-japonskih odnosih

Ugledna milanska zunanje-politična revija »Relazioni Internazionali« je objavila članek o petroleju na Sahalinu in rusko-japonskih odnosih, iz katerega posnemamo:

Kdor hoče razumeti sedanje stanje rusko-japonskih odnosov, mora imeti pred očmi zgodovinski razvoj gospodarske razloge in vse druge nagibe, ki so dovedli do sklenitve še vedno veljavnih dogovorov med obema državama. Med gospodarskimi činitelji, ki odražajo rusko-japonske odnose, pa je treba na prvem mestu omeniti vprašanje petroleja na Sahalinu.

Otok Sahalin, ki je bil najprej ruski, je od 1. 1905 razdeljen med Rusijo in Japonsko tako, da pripada južna polovica Japonski. Otok je pust in večji del leta pokrit z snegom in se je dolgo zdelo, da je brez gospodarskega pomena. V njegovem severnem delu, ki pripada Rusiji, je sicer nekaj premoga in precej petroleja, toda izkoriščanje teh ležišč je bilo do naj-

novjšega časa zanemarljivo iz raznih razlogov, predvsem zaradi prometnih težav (morje okoli otoka je devet mesecev v letu zamrznjeno), nadalje zaradi oddaljenosti od petrolejskih ozemelj ter končno zaradi konkurence petroleja iz Nizozemske, Vzhodne Indije. Razen tega je šele prva svetovna vojna odkrila velik pomen petroleja. Japonci so 1. 1920 izkoristili pokoli v Harbinu za zasedbo severnega (ruskega) dela otoka in so seveda takoj začeli izkoriščati tudi petrolejske vrelce. L. 1923 so nato sklenili poseben dogovor s Sovjetsko zvezo, po katerem so ji zopet odstopili severni del otoka, a so si pridržali pravico izkoriščanja petrolejskih ležišč. Ustavnili so v ta namen posebno petrolejsko družbo, katere kapital je do 30 odstotkov pripadal japonski admiraliteti.

L. 1936 je bil ta petrolejski sporazum obnovljen za nadaljnjih pet let. L. 1941. ob sklenitvi nenapadnega pakta, je bil verjetno zopet podaljšan.

Petrolejski vrelci na Sahalinu so dajali l. 1926 približno 26.000 ton petroleja. L. 1931 se je petrolejska proizvodnja dvignila na 275.000 ton, a se je l. 1935 zmanjšala na 150.000 ton. Sedaj znaša po približnih računih okoli 200.000 ton Rusi so na področju, ki ga niso odstopili Japoncem, odkrili nove petrolejske vrelce. Ker pa sami niso imeli dovolj kapitala za njih izkoriščanje, so si ga izposodili od Japoncev in ustanovili državno družbo »Sahalineft«. Proizvodnja te družbe je namreč znašala 17.000 ton letno, nato se je dvignila na 250.000 ton, medtem ko znaša sedaj približno 350.000 ton. V Haborovski na celini, so Rusi postavili veliko rafinerijo. Rafinirani proizvodi sahalinskega petroleja so zadostovali za vse ruske potrebe v vzhodni Sibiriji, preostanek pa so Rusi izvažali na Japonsko. Zaradi naraščajoče sovjetske industrializacije in oboroževanja se je ta izvoz vedno bolj manjšal. Tako je sahalinski petrolej bil in je še vedno eden izmed glavnih činiteljev rusko-japonskih sporazumov in nesporazumov.

Pomorska sila Japonske

O japonski pomorski moči je pred kratkim napisal nemški admiral Pfeiffer zelo zanimiv članek v listu »Völkischer Beobachter«. Iz njega posnemamo nekaj podatkov.

Japonsko pomorsko oboroževanje se je razvijalo v izredno naglem tempu zlasti po izstopu Japonske iz Društva narodov l. 1934. Res je, da z izjemo dveh velikih bojnih ladij po 42.500 ton najmodernejše zgraditve Japonci nimajo drugih modernih oklopnice, ker so vse ostale oklopnice že 20 let v rabi, toda podobno je tudi z ameriškiimi oklopnimi ladjami, ki so povrhu slabše zgrajene od japonskih, pač pa razpolaga japonsko vojno brodnjstvo z modernimi, velikimi in naglimi nosilskimi letali, z modernimi oporiščnimi ladjami za vodna letala ter z najhitrejšimi težkimi in lahkiimi križarkami.

V sedanjo vojno so Japonci vstopili z 9 bojnimi ladjami, 9 nosilskimi letali, 7 oporiščnimi ladjami za vodna letala, 12 težkimi križarkami, 23 lahkiimi križarkami, 108 rušilci, 12 torpedovkami in 64 podmornicami.

Angleži in Američani pa so ob vstopu v vojno razpolagali s temle ladjami: 14 oklopnicami, 12 težkimi križarkami, 27 lahkiimi križarkami, 6 nosilskimi letali, 100 rušilci in 78 podmornicami.

Po dosedanjih potopitvah in poškodbah obojega brodnjstva je razmerje med japonskimi in anglosaškimi pomorskimi silami na Pacifiku naslednje: bojne ladje 9:4, težke križarke 12:8, lahke križarke 22:22, nosilke letal 16:5, rušilci 102:93 in podmornice 58:62. (Prva številka označuje število japonskih, druga pa število anglosaških ladij.)

Iz tega se vidi, da je Japonska v kratkem času dosegla popolno nadmočje nad nasprotnim brodnjem, ki jo bodo Zedinjene države in Velika Britanija le težko ogrozile, kajti niti prva, niti druga ne bodo mogle bistveno zmanjšati svojih pomorskih sil drugod, da bi jo ojačile one na Pacifiku.

NI NJENA KRIVDA

— Dve uri sem te čakal kakor tepec.
— Kaj morem zato, da ne znaš pame?no čakati?

SMISEL ZA DRUŽINO

Berač: Druga gospa, dajte mi vendar dve liri, ker drugače ne morem priti k svoji družini.

— Kje pa je vaša družina?
— V kinu.

RAZLIKA

Slikar: Za vsako svojo sliko zahtevam 2000 lir.
Obiskovalec razstave: Koliko pa dobiš za njo?

Obnovite naročnino!

Mali oglasi

Službo dobi

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Krojaškega

pomočnika prvovrstnega za vsako delo sprejem. Naslov v vseh posl. Jutra. 1353-1

Mehanika

za pisane stvari sprejme Simandl, Ljubljana, Tyrseva c. 25. 1400-1

Služkinjo

za vsa hišna dela isčem.— Skrabčeva 10-1. 1420-1

Gostilna

3. kateg. sprejme pošteno dekle s potrebno gotovino za prejem šanka. Naslov v vseh posl. Jutra. 1408-1

Brivskega

pomočnika mlajšega, trizerko ter brivskega vajenca sprejem. takoj. Komar Miha, Podanjska 13. 1423-1

Krepkega fanta

za raznašanje blaga sprejme Simandl, Ljubljana, Tyrseva c. 25. 1413-1

Zasluzek

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Siviljo

sprejem na dom za krpanje nogavic in šivanje. Naslov pustiti v ogl. odd. Jutra. 1424-3

Vajenci (-ke)

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Učenca

za usnarsko obrt z vso opremo v hiši sprejem.— Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Usnarska obrt«. 1358-44

Prodaj

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Prodaj

mize, svetilke električne in razne slike. Naslov v vseh posl. Jutra. 1422-6

Kupim

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Kupujemo

vse vrste cinzarno steklenice. Ponudbe na Dalmatino va. 8-1. soba 31. 1406-7

V najem

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Hlev

za 2 konja isčem. Prednost bližina Figovca. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hlev«. 1430-17

Lokali

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Pozor, hišni

Iščem primerno dvorano v okolici pošte za kino podjetje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Do 800 sedelcev«. 1412-19

Pisarno v centru

takoj oddam. Informacije pri stavbeniku Furlanu, Cesta 29. okt. št. 6. 1411-19

Posest

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Trgovsko hišo

ali vilan kupim. Prejemam hipoteko. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hiše«. 1409-20

Zaloga jabolk

je mala. Hitite z nakupom, čas je samo še 8 dni. Lavnica in Strumelji, Tyrseva c. 33. 1429-334

Sobo odda

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Opremljeno sobo

lepo v centru oddam gost. Naslov v vseh posl. Jutra. 1419-23

Sobo s štedilnikom

takoj oddam. Gostilna — »Amerika«, Vič. 1421-23

Opremljeno sobico

separatno, oddam za 60 lir. Blizina bolnice. Naslov v vseh posl. Jutra. 1407-23

Sobo

v sredini mesta s posebnim vzhodom in hrano oddam 2 gospod. Naslov v vseh posl. Jutra. 1427-23

Sobe isče

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Sobo

z 2 posteljami v bližini Sv. Petra isčem za takoj event. s hrano. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zakonca brez otroka«. 1418-23a

Sobo

z 2 posteljami in kaučem za boljšo družino isčem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša družina«. 1405-23a

Elegantno sobo

za takoj isčem v sredini mesta, po možnosti s telefonom. Cena ne igra vloge. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj«. 1402-23a

Opremljeno sobo

lepo, prostorno z uporabo kopalnice oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 1402-23a

Stanovanje

z 2 do 3 sobi z kuhinjo — isčem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stanovanje«. 1403-23a

V JUTRU!

INSERIRAJ

Stroji

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Sivalni stroj

dobro ohranjen, popravljiv kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Brezhiben«. 1428-29

Obrt

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Trgovina Kette

sporoča svojim cenim. odjemalcem, da pridejo po svojo je popravljene klobuke in sicer Ljubljana 7. Kamniška ulica 19, od 12. do 16. 1435-30

Ker sem opustil

svojo trgovino v Ljubljani se svojim cenim odjemalcem zahvaljujem za izkazano zaupanje in naklonenost. Z odličnim spoštovanjem I. Kette. 1354-30

Živila

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

Črno deteljo

in korenje seme kupujejo in ali zamenjajo za pesno seme. Sever & Comp, Ljubljana. 1350-33

Sadje

Heseda I. — 60. taksa — 60, za danje nastova ali za turo I. 3.—

B. Sabatinč:

DOTA IN SRCE

Roman

»Vendar že,« sem ponovil.
»Koga imate s seboj?« je mahoma vprašal.
»Samo Michelota.«
»Ukažite mu, naj se nekoliko umakne.«
Ko je Michelot ubogal, je častnik nadaljeval:
»Kakor vidite, gospod de Luynes, ste prišli prepozno.«
Njegov glas je bil tako hladen, da sem se obotavljal z odgovorom, češ, odkod ta izprememba?
»Bogme, prijatelj, upam da ne. Nadejam se, da z vašo pomočjo iztrgam gospoda de Canaplesa iz St. Aubanovih krempljev.«
Odkimal je.
»Pomagati vam nikakor ne morem,« je odgovoril še hladneje. »Že enkrat sem vam na ljubo prekršil zvestobo do tistih, ki me plačujejo, in vam ponudil priložnost, da rešite gospoda de Canaplesa. Na žalost ste spotoma zapravljali čas, gospod de Luynes: Canaples je prijet, in bojim se, da tudi že naprej obsojen.«
»Ali je to vaša zadnja beseda, Montrésor?« sem vprašal z žalostnim glasom.
»Zal mi je,« je potrto odvrnil. »A saj vidite, da ne morem drugače. Opozoril sem vas: več ne morete pričakovati od mene.«

Vzdihnil sem in zamišljeno pomolčal. Nato sem rekel:

»Prav imate, Montrésor. Vsekako sem vam hvaležen za vaše opozorilo v Parizu. Bog se usmilil Canaplesa in mu pomagaj! Z Bogom, Montrésor, ne verjamem, da bi se še videla.«

Prijel me je za roko, a v tem, ko jo je stiskal, me je potisnil v senco, iz katere sem bil prej stopil, da sem mogel govoriti z njim.

»Prekletol! je zamrmral. »Mesec vam je sijal naravnost v obraz, in da je St. Auban slučajno pogledal skozi okno, bi vas bil videl.«

Pogledal sem, kamor mi je kazal, ter opazil razsvetljeno okno. V naslednjem trenutku je izginil, jaz pa sem se zadovoljno muzal, ko sem se vračal k Michelotu.

Dve uri, če n edaljš, sem v polglasnem razgovoru z oprdo sedel v hosti in gledal, kako so grajske luči druga za drugo ugašale, dokler ni ostalo St. Aubanovo okno nad grajsko teraso edino, ki ga še ni zagrinjala tema.

Počakal sem nekoliko, nato pa vstal in previdno krenil na okrog, da se razgledam. Povsod je bilo vse tiho: edino znamenje življenja je bila straza, ki je z mušketo na ramenu korakala pred glavnim vzhodom sem ter tja, kakor bi s svojo navzočnostjo pričala o St. Aubanovem strahu pred bližnjimi prebivalci in kdo ve kakšnimi drugimi presenečenji.

Zadovoljen, ker je vse spalo, sem se vrnil v hosto, kjer je Michelot še vedno strmel v svetli štiri-

riktnik; izpregovoril sem z njim nekaj besed in se nato znova napotil proti gradu.

Z neskončno opreznostjo sem se pomikal naprej; skoraj polovica vrta je bila za menoj, ko se je pokazala v okviru okna temna senca, nakar se je okno odprlo. Po bliskovito sem se sploščil za neko sejo ter jel opazovati St. Aubana, kajti uganil sem, da je prav on tisti, ki molli glavo skozi okno in se ozira proti nebu.

Nekaj trenutkov je ostal tako, nato se je umaknil in pustil okno odprto. Če so bili bogovi kd